

AVRUPA'DA SPA KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU
(7-8 Haziran 2012)

TAGUNG ÜBER SPAKULTUR IN EUROPA
(7-8 Juni 2012)

SYMPOSIUM ON CULTURE OF HEALTH CURES IN EUROPE
(7-8 June 2012)

PROGRAM VE ÖZET KİTABI
PROGRAMME AND ABSTRACT BOOK
PROGRAMM UND ZUSAMMENFASSUNGEN

BURSA

TÜRKİYE/ TÜRKEL/ TURKEY

ONUR KURULU/EHRENVORSITZENDE/HONORARY COMMITTEE

Prof. Dr. Bozena PLONKA SYROKA

Prof. Dr. med. M. Zeki KARAGÜLLE

SEMPOZYUM BAŞKANLARI/TAGUNGSLEITERINNEN/SYMPOSIUMPRESIDENTS

Prof. Dr. Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR

Uludağ University Medical Faculty Department of Medical History and Ethics

Doç. Dr. Arın NAMAL

Istanbul University Istanbul Medical Faculty Department of
Medical History and Ethics

YER/ VERANSTALTUNGSORT/ PLACE

Uludağ Üniversitesi Kampusü/Uludağ University Campus/Campus der Universität
Uludağ

Holiday Inn Hotel –BURSA
Görükle Kampüsü 16059 Bursa Turkey

Sempozyum Dilleri/ Konferenzsprachen/Symposium Languages

Türkçe-İngilizce-Almanca/Turkish-English-German/Türkisch-Englisch-Deutsch

İletişim/ Kontakt/Contact information

Doz.Dr. Arın Namal/ İstanbul University Istanbul Medical Faculty Department of
Medical History and Ethics

E-MAIL: arinnamal@gmail.com

Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir/Uludağ University Medical Faculty Department
of Medical Ethics and Medical History

E-MAIL: aysegul.erdemir@yahoo.com

Destekleri için teşekkür ediyoruz

Wir bedanken uns für die Unterstützung

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

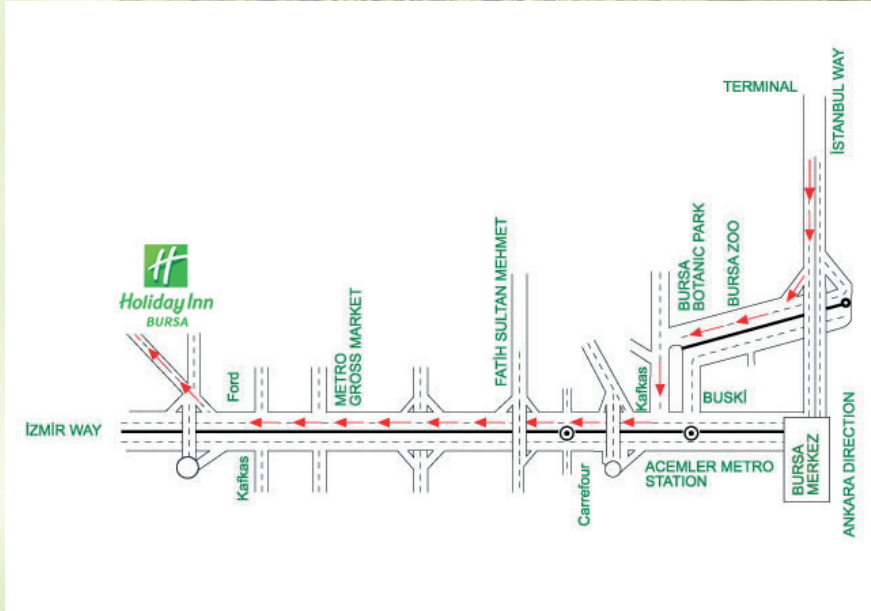
ERİŞİM/ERREICHBAR//HOW TO REACH

Holiday Inn Hotel Uludağ Üniversitesi kampüsü içerisindeydir/Das Holiday Inn Bursa Hotel ist auf dem Görükle Universitätsgelände der Universität Bursa. Holiday Inn Bursa is in Görükle Campus of Bursa Uludağ University.

Holiday Inn Hotel –BURSA Görükle Kampüsü 16059 Bursa Turkey

TEL : + 90 224 442 85 40 FAX : + 90 224 442 87 96 GSM : +90 533 934 18 74

E-MAIL : ebru.ozek@holidayinnbursa.com www.holidayinnbursa.com www.ihg.com

Topoğrafik bilgiler için aşağıdaki linke ulaşınız/Wesentliche topographische Angaben sind unter den folgenden Links einsehbar/For relevant topographical information please visit the following link

<http://www.holidayinnbursa.com/EN/15/0/contact.html>

TRANSFER

Unsere Gäste aus dem Ausland werden am 6. Juni 2012 vom Atatürk-Flugplatz Istanbul gemeinsam in einem Fahrzeug nach Bursa gebracht. Am 10. Juni morgens werden sie mit dem um 07.30 Uhr von Bursa abfahrenden Bus zum Atatürk-Flugplatz Istanbul wiederum gemeinsam zurückgebracht.

On 6th June 2012, our participants coming from abroad will be collected at Istanbul Ataturk Airport and brought to Bursa, and at 9 o'clock on 10th June 2012, they will be taken back to Istanbul Ataturk Airport by the same transport.

Değerli Katılımcılar

İnsan sağlığını desteklemede ve hastalıkları tedavide suyun iyileştirici gücü, tarih boyunca bilinmekle birlikte, gittikçe daha iyi anlaşılmakta ve ilgi çekmektedir.

Zakład Humanistycznych Nau Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu, 19-20 Mayıs 2011 tarihlerinde Polonya Duszyni’de ‘Avrupa’da Spa Kültürü’ adlı sempozyumu gerçekleştirdi. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi ve Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültelerinin mensupları olarak bu sempozyuma katılan bizler, bu sempozyumun ikincisini, Polonya’dan, Almanya’dan, İngiltere’den, İtalya’dan, Bulgaristan’dan ve Rusya’dan seçkin bilimadamlarını davet ederek, uluslararası katılımlı bir sempozyum olarak 7-8 Haziran 2012 tarihinde Türkiye’nin kaplıcaları ile ünlü kenti Bursa’da gerçekleştirmeyi kararlaştırdık. Sempozyum iki amaca sahiptir. Birincisi Türkiye’de kaplıca tarihi hakkında henüz yetersiz olan araştırmaları teşvik etmek, ikincisi ise şifalı sular ve su ile tedavi hakkında kuvvetli geleneklere, önemli bir tarihe sahip Avrupa ülkelerinin bu konudaki araştırmalarını Türkiye’de tanıtmak.

Sırasıyla Romalıların, Bizanslıların, Anadolu Selçukluların ve son olarak da Osmanlı Devletinin himayesi altına giren ve Osmanlıların ilk başkenti olan Bursa, tarihi boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış bir kaplıca ve hamamlar kentidir. ‘Avrupa’da Spa Kültürü Sempozyumu’ nun kaplıcaları ile tarih boyunca çok ünlü olmuş bu kentte gerçekleştirilmesi, kaplıca tarihi ile ilgilenmekte olan yabancı bilimadamı konuklarımızın, bu yerlerden bazılarını görmelerine de olanak sağlayacaktır.

Sempozyum Başkanları, bilim tarihi çalışmaları içinde kaplıca tarihi çalışmalarına özel bir yer veren Avrupalı ve Türk bilimadamlarının bu sempozyumda dostluk bağları geliştireceklerine ve bu sempozyumun bir seri halini alacağına inanarak, konuyla ilgilenen herkesi katılımcı olmaya içtenlikle davet etmektedirler.

Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir

Doç. Dr. Arın Namal

Verehrte TeilnehmerInnen,

Schon im Laufe der Geschichte war die Heilkraft des Wassers bei der Unterstützung der menschlichen Gesundheit und der Behandlung von Krankheiten bekannt, wird nun aber immer besser verstanden und ist von immer größerem Interesse.

Die Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu veranstaltete am 19.-20. Mai 2011 im polnischen Duszyni das Symposium „Spakultur in Europa“. Wir, die wir als Angehörige der medizinischen Fakultät Istanbul der Universität Istanbul und der Uludağ-Universität Bursa teilnahmen, beschlossen, das zweite Symposium unter internationaler Beteiligung mit Einladung an herausragende Wissenschaftler in Polen, Deutschland, Großbritannien, Italien, Bulgarien und Russland am 7.-8. Juni 2012 in Bursa, der für ihre Heilbäder berühmten türkischen Stadt, zu veranstalten. Das Symposium verfolgt einen doppelten Zweck. Zum einen sollen bislang unzureichende Studien zur Geschichte der Heilbäder in der Türkei gefördert werden, zum zweiten soll die Forschung von Wissenschaftlern aus europäischen Ländern, die über eine lange Geschichte des Bäderwesens und eine reiche Tradition der Therapie mit Heilwässern verfügen; in der Türkei bekannt gemacht werden.

Bursa war der Reihe nach von Römern, Byzantinern und den anatolischen Seldschuken beherrscht, bevor es sich dem Schutz der Osmanen unterstellte, deren erste Hauptstadt es werden sollte. Es ist eine Stadt voller Heilbäder und Hamams, die im Laufe der Geschichte zahlreiche Kulturen beherbergt hat. Indem wir das Symposium „Spakultur in Europa“ in dieser im Laufe der Geschichte für ihre Heilbäder berühmt gewordenen Stadt abhalten, geben wir den mit der Geschichte der Heilbäder befassten ausländischen wissenschaftlichen Gästen die Möglichkeit, einige dieser Stätten zu besichtigen.

Als Tagungsleiter sind wir überzeugt davon, dass sich auf dieser Tagung freundschaftliche Bande zwischen türkischen und europäischen Wissenschaftlern, die im Rahmen ihrer wissenschaftshistorischen Arbeiten Studien zur Geschichte der Heilbäder eine besondere Stellung einräumen, entwickeln werden und dass eine Tagungsreihe daraus entstehen wird. Wir laden alle, die sich für das Thema interessieren, herzlich zur Teilnahme ein.

Dear Participants,

Although the healing power of water in supporting human health and treating disease has been recognised throughout history, recent research has brought better understanding of the importance of the medium and is attracting more and more attention.

Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu held a Symposium under the title. "The Spa Culture in Europe" on the 19th and 20th May, 2011 in Duszniki, Poland. Having participated in this symposium, we, members of the Istanbul University Faculty of Medicine and the Bursa Uludağ University Faculty of Medicine, decided to hold a second symposium on the same subject in Bursa, a Turkish City famous for its spas, on 7th-8th June, 2012. We have made an international approach by extending invitations to distinguished historians of science from Poland, Germany, England, Italy, Bulgaria and Russia, and have two aims. The first is to encourage interest in further studies in the history of spas in Turkey itself, something which has been seriously neglected up until now and the second is to introduce to those people in Turkey who are interested in the subject the interest in the subject in European countries which also have a strong tradition and an important history relating to medicinal and therapeutic use of water.

Bursa, a city which has grown into what it is today under the cultural influences of the Romans, the Byzantines, the Anatolian Seljuks and finally by becoming the first capital of the Ottoman Empire, is a city of spas and public baths which is why we have chosen it as the centre for our symposium. We would like to show our foreign guests some of the places which have made it famous and share our interest in its history.

The Organisers of the Symposium feel that including the study of the history of spas and medicinal waters into the general study of the history of science and medicine will develop and strengthen ties of friendship and interest. Our hope is that it will be just the first in a series on the subject and extend a hearty welcome to anybody who has an interest in any aspect of "Healing Waters".

Prof. Dr. Aysegül Demirhan Erdemir

Doz. Dr. Arın Namal

PROGRAM/ PROGRAMM/PROGRAMME

Perşembe/ Donnerstag/ Thursday

7 Haziran 2012/7. Juni 2012/ June 7 2012

Salon 1/ Raum 1/Hall 1

9.00- 9.30 h: Kayıt/ Anmeldung/Registration

9.30-10.00 h: Açılış Konuşmaları/ Eröffnung und Grussworte/ Welcome and Opening

Doç. Dr. Arın Namal, İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Prof.Dr.Ayşegül Demirhan Erdemir, Türk Tıp Tarihi Kurumu Başkanı

Prof. Dr. Bożena Plonka Syroka, Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu

Dr. Isabell Aydan Risch, DAAD İstanbul Direktörü/ Leiterin des DAAD-Informationszentrums İstanbul

Prof. Dr. Mustafa Güllülü, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Kamil Dilek, Uludağ Üniversitesi Rektörü

10.00-10.30 h: Fotoğraflarla Bursa/ Bursa mit Fotos/ Bursa with Photographs

Prof. Dr. Adnan Ataç, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

10.30-11.00 h: AÇILIŞ OTURUMU/ EROFFNUNGSVORTRAG/ OPENING SESSION

Prof. Dr. Mebrure Değer (1937-2011) Anısına/ In Memoriam Prof. Dr. Mebrure Değer, 1937-2011/ Dedicated to Prof. Dr. Mebrure Değer (1937-2011)

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons:

Giorgio Zanchin (IT), Gerald Kreft (D)

Die Natur nachahmen und übertreffen: Die Mineralwasseranstalten des Dr. Friedrich Adolph August Struve (1781-1840)/ Doğayı taklit etmek hatta aşmak: Dr. Friedrich Adolph August Struve'nin (1781-1840) Maden Suyu Tesisleri

Ingrid Kästner (D)

Tartışma/ Diskussion/Diskussion

11.00-11.15 h: Kahve Arası/ Kaffeepause Coffee Break

11.15 -12.15 h: PANEL 1

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons:

Ingrid Kästner (D), Belinda Heathcote(UK)

Türkiye Cumhuriyeti Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Karlsbad Deneyimi ile Türkiye'de Kaplıcaların Bilimsel Anlayışla Ele Alınışını Teşvikleri/ Die Erfahrungen des türkischen Republikgründers Mustafa Kemal Atatürk in Karlsbad und seine Förderung des wissenschaftlichen Umgangs mit Heilbädern in der Türkei

Arın Namal (TR)

Świeradów Zdrój health resort–History and the present day

Bożena Plonka Syroka (PL), Andrzej Syroka (PL)

Unverhoffte Anregung, unerwartete Begegnung - Kurorte als Stätten der Kreativität im 19. Jahrhundert/ Umulmayan etki, beklenmeyen karşılaşma: 19. yy'da yaratıcılığın mekanları olarak kür yerleri

Petra Werner (D)

Tartışma/Diskussion/Diskussion

12.15 -13.30 h: PANEL 2

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons:

Nil Sarı (TR), Dana Baran (RO)

Osmanlı Tıbbında Hamam ile Sağlık Arasındaki İlişki/The Turkish Bath and Its Relation with Health in Ottoman Medicine

Nil Sarı (TR)

The thermal water of Montegrotto and Abano: from the present back to Aponus and before

Giorgio Zanchin (IT)

From St. Nectan's Well to Jermyn Street

Belinda Heathcote (UK)

Tartışma/ Diskussion/Diskussion

13.30-14.30 h: Öğle Yemeği/ Mittagessen/Lunch

14.30-16.30 h: PANEL 3

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons:

Bożena Plonka Syroka (PL), Petra Werner (D)

Die Versuche von Johann Anton Güldenstädt (1745-1781) zur Behandlung von Patienten mit dem Wasser der warmen Quellen am Flusse Terek/ Johann Anton Güldenstädt (1745-1781)' in Terek Irmağı kenarındaki sıcak kaynak suları ile hastaları tedavisi

Olga Iodko (RU)

Rus Edebiyatı metinlerinde 'Su' teması çeşitliliği/ 'Water' Theme Diversity in Russian Literary Texts

Emine İnanır (TR)

Die georgianische Badekultur im Spiegel der Romane Jane Austens/ Jane Austen' in romanlarına yansımalarıyla Gürcü Hamam Kültürü

Uta Kästner (D)

„Hat Du genommen a Bad? “Bad und Kur im jüdischen Witz/ „Bir banyo aldın mı?“ Yahudi Hicvinde Banyo ve Kaplıcalar

Gerald Kreft (D)

Slav Mitolojisinde Suyun İzleri/Traces of Water in Slavic Mythology

Gönül Uzelli (TR)

Tartışma/ Diskussion/Diskussion

20.00 h Kokteyl/Joint Buffet Dinner/Gemeinsames Buffet-Abendessen

Holiday Inn Hotel

Perşembe/ Donnerstag/ Thursday
7 Haziran 2012/7. Juni 2012/ June 7 2012
Salon 2/Raum 2/Hall 2

11-15-12.45 h: PANEL 4

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Saima Yüceer (TR), Mahmut Gürkan (TR)**

Die Behandlung psychischer Störungen und funktioneller Erkrankungen in deutschen Naturheilstätten vor dem Ersten Weltkrieg/ Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Ruh Hastalıklarının ve Fonksiyonel Bozuklukların Alman Doğal Tedavi Tesislerinde Tedavileri

Marina Lienert

Disease of the Bard. Juliusz Slowacki at European Health Resorts Choroba Wieszcza

Adona Senczkowska (PL)

Use of sanatory treatment in therapy of certain diseases of the oral cavity and masticatory organ in Cieplice Resort

Iwona Bednarz (PL), Mieszko Wieckiewicz(PL)

Temporomandibular disorders and bruxism in the light of historical and contemporary medical knowledge

Mieszko Wieckiewicz (PL), Dobrochna Zeńczak-Wieckiewicz (PL)

The First Summer Camp for Children in Rymanów Zdrój

Nina Kapuścińska (PL)

The Tradition of Hot Spring Spas in Romania

Dana Baran (RO)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

12.45 -13.45 h: PANEL 5

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Andrzej Syroka (PL), Elif Atıcı (TR)**

English Spas in American Journey Reports at the Turn of 18th and 19th Century

Katarzyna Stelmasiak (PL)

The XIXth century press pictures in Polish Kingdom as a source for a study of health resort culture

Jarosław Kita (PL)

Healing baths in XIV century Kingdom of Naples — Pozzuoli

Małgorzata Chudzikowska (PL)–Woloszyn Olsztyn (PL)

Military sanatoria in Poland (1918-1939)

Martyna Jurzyk (PL)

The Image of European Spas in the Correspondence of Henryk Sienkiewicz

Agnieszka Kuniczuk (PL)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

13.45-14.30: Öğle Yemeği/ Mittagessen/Lunch

14.30-15.30 h: PANEL 6

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Seyfettin Uludağ (TR), Sevgi Şar(Tr)**

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Dr. Nüzhet Şakir Diri'nin Bursa Kaplıcaları İle İlgili Yaptığı Çalışmalar/The Study of Dr. Nüzhet Şakir Diri on Bursa Thermal Spring During the First Period of Turkish Republic

Engin Kurt (TR), Adnan Ataç (TR)

Prof. Dr. Besim Ömer Akalın'ın Afyonkarahisar Maden Suyu Hakkındaki Yazısı ve Türk Tıp Tarihi Bakımından Önem/Prof. Dr. Besim Ömer Akalın's Paper on Afyonkarahisar Mineral Water and Its Importance from the Point of History of Medicine

Ayşegül Demirhan Erdemir (TR)

Kaz Dağlarında Antik Dönem Kaplıcaları/Ancient Period Thermal Springs in Mount İda

Betül Bakır (TR)

Mineralli Sularla Tedavi: Çitli Maden Suyu/Treatment with Mineral Waters: Tchitli Mineral Water

Elif Atıcı (TR), Sezer Erer(Tr)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

15.45- 16.45 h: PANEL 7

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Hidayet Sarı (TR), Adnan Ataç(Tr)**

Oryantalist Ressam Jean Leon Gerome'un "Bursa'da Büyük Hamam" Tablosunun Düşündürdükleri /Thoughts on Orientalist Painter Gerome's Painting "The Grand Bath in Bursa"

Elvan Topallı (TR)

Ankara'nın Kaplıcalarına Bir Örnek Kızılcahamam Kaplıcaları ve Maden Suları/Kızılcahamam and Its Hot Springs And Mineral Waters as a Sample of Ankara Hot Springs

Esin Kahya (TR)

İnsanlık Tarihinin Beş Ayrılmazı: Su, Şehir, Uygarlık, Arınma Ve Terapi/ Five Constants of History of Humanity: Water, City, Civilization, Purification, and Therapy

Fügen Berkay (TR)

Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Modern Balneoloji Uygulamalarının Gelişimi/ Development of Modern Balneology in Turkey, the Republican Era

Adnan Ataç (TR), Muharrem Uçar (TR)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

20.00 h. Açılış Kokteyli/Wilkommen Cocktail/Wellcome Cocktail

Holiday Inn Hotel

Cuma/Freitag/Friday
8 Haziran 2012/8. Juni 2012/June 8 2012
Salon 1/Raum 1/Hall 1

9.00-10.30 h: PANEL 8

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Fügen Berkay(TR), Zühre İndirkaş (TR)**

Ankilozan Spondilitte Balneoterapinin Önemi ve Yeri/
The Importance of Balneotherapy in the Treatment of
Ankylosing Spondylitis

Hidayet Sarı (TR)

İnancın Kutsallığında Su ya da Suyun Kutsallığında İnanç
/Water in the Sanctity of Faith / Faith in the Sanctity of
Water

Zühre İndirkaş (TR)

Antik Çağdan Günümüze Bir Spa Merkezi: Pamukkale
(Hierapolis)/A Spa Center from Ancient Time to Day:
Pamukkale (Hierapolis)

Mustafa Karatepe (TR)

Tuzla İçmeleri: İstanbul'un Yakınında Ünlü Bir Kaplıca
Merkezi/Tuzla İçmeleri: Ein berühmter Kurort in der
Nähe von Istanbul

Mahmut Gürkan (TR)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

10.30-10.45 h Kahve Arası/Coffee Break/ Kaffeepause

10.45-12.15 h: PANEL 9

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Öztañ Usmanbaş (TR), Bayhan Çubukçu(TR)**

Bursa's Thermal Springs and Water Sources

Gönül Cantay (TR)

Bursa Kaplıcası Ve Çekirge'de Bir Kasaba Oluşturan Gücü/
Bursa Thermal Spring and its Potential for Constituting a
Town in Çekirge

Yusuf Oğuzoğlu (TR)

Prof. Dr. Besim Ömer Akalın'ın Çalışmasına Göre Deri
Sağlığı ve Kaplıcalar/Skin Health and Hot Springs
according to Prof. Dr. Besim Ömer Akalın's Paper

Öztañ Usmanbaş (TR)

Bursa Kaplıcalarının Islahına Yönelik Bir Girişim: Bursa
Kaplıcaları Türk Anonim Şirketinin Kurulması/An Attempt
to the Thermal Reformation of Bursa: The Establishment
of the Bursa Thermal Baths Turkish Cooperation

Seher Boykoy (TR)

Kayseri Huant Hatun Ve Bursa Yeni Kaplıca
Hamamlarındaki Çini Kullanımı Üzerine Düşünceler/
Thoughts on the Use of Tiles at Kayseri Huant Hatun and
Bursa Yeni Kaplıca Baths

Sema Küskü (Gündüz) (TR)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

**12.15-12.30 h Kapanış Konuşmaları/Abschließende
Ansprachen/Closing Speeches**

Prof. Dr. Bożena Plonka Syroka

Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir

Doz. Dr. Arın Namal

12.30-13.30 h

Öğle Yemeği/Lunch/Mittagessen

**14.00- Oylat Kaplıcalarına Hareket/ Ausflug nach Oylat
Heilbad/Departure to Oylat Hot Springs**

19.00 h Sergi Açılışı-/Exhibition/Ausstellungseröffnung
Minyatür ve Bezeme Sanatıyla Türk Hamamı ve Kültürü/
Turkish Bath Culture Illustrated Through Miniature
Pictures and Ornamentation

İstanbul Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve
Araştırma Merkezi Klasik Türk Bezeme Sanatları Atölyesi

Program Sorumlusu: **Nil Sarı**, Atölye Başkanı: **Jale Yavuz**
Atölye Başkan Yardımcısı: **Gaye Özen**

Cuma/Freitag/Friday

8 Haziran 2012/8. Juni 2012/ June 8 2012

Salon 2/Raum 2/Hall 2

9.30-10.30 h: PANEL 10

Oturum Başkanları/Vorsitzenden/Chairpersons: **Esin Kahya, Seyfettin Uludağ**

Ankara İlçelerinin Termal Turizm Açısından Değerlendirilmesi/ Thermal Tourism Opportunities in The Provinces of Ankara

Sevgi Şar (TR)

Yalova Termal Kaplıcaları ve Mustafa Kemal Atatürk/ Yalova Termal Hot Spring and Mustafa Kemal Atatürk

Saime Yüceer (TR)

Bursa'da Hamam Gelenekleri/ Bursa-Tradition Bathing

Hülya Taş (TR)

Anklozan Spondilitte Balneoterapinin Önemi ve Yeri/ The Importance of Balneotherapy in the Treatment of Ankylosing Spondylitis

Hidayet Sarı (TR)

Hekim Davud El-Antakî'nin Hamam ve Yıkama Kitabı/ Davud El-Antaki Book on Bath and Bathing

Sadık Nazik (TR)&Funda Kadioğlu (TR) & Selim Kadioğlu (TR)

Tartışma/ Diskussion/Discussion

10.30-10.45 h

Kahve Arası/ Kaffeepause/Coffee Break

12.30-13.30 h

Öğle Yemeği/ Mittagessen/Lunch

14.00 h

Oylat Kaplıcasına Hareket /Abfahrt nach Heilbad Oylat/ Departure to Oylat Hot Springs

19.00 h Sergi Açılışı-/Exhibition/Ausstellungseröffnung

Minyatür ve Bezeme Sanatıyla Türk Hamamı ve Kültürü/ Turkish Bath Culture Illustrated Through Miniature Pictures and Ornamentation

İstanbul Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Klasik Türk Bezeme Sanatları Atölyesi

Program Sorumlusu: **Nil Sarı**, Atölye Başkanı: **Jale Yavuz**
Atölye Başkan Yardımcısı: **Gaye Özen**

Cumartesi/ Samstag/Saturday

9 Haziran 2012 / 9. Juni 2012 / June 9 2012

10.00 h

Bursa kent kaplıcalarına hareket / zu den heißen Quellen – falls es „hot springs“ sind – von Bursa/ to Bursa Hotsprigs

Pazar/Sunday/Sonntag

10 Haziran 2012 / 10. Juni 2012/ June 10, 2012

07.30 h

İstanbul'a dönüş/Rückkehr nach Istanbul/Back to Istanbul

Ad İndeksi/Namenregister/Name Index

- (TR) ATAÇ, Adnan. Prof. Dr., GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Ankara
- (TR) ATICI, Elif. Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Bursa
- (TR) BAKIR, Betül. Yrd. Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü, İstanbul
- (RO) BARAN, Dana. Prof. Dr., Gr. T. Popa University of Medicine and Pharmacy Iasi Bucharest, Romania
- (PL) BEDNARZ, Iwona. Department of Oral Surgery, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław, Poland
- (TR) BERKAY, Fügen. Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Bursa
- (TR) BOYKOY, Seher. Dr., Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Bursa
- (TR) CANTAY, Gönül. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul
- (PL) CHUDZIKOWSKA, Małgorzata, Dr., Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
- (TR) ÇUBUKÇU, Bayhan. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul
- (TR) ERDEMİR, Ayşegül Demirhan. Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Bursa
- (TR) ERER, Sezer. Yrd. Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Bursa
- (TR) GÜRGAN, Mahmut. Yrd. Doç. Dr., Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul
- (UK) HEATHCOTE, Belinda. M Sc., London
- (RU) IODKO, Olga. St. Petersburg Filiale des Archives der Russischen Akademie der Wissenschaften
- (TR) İNANIR, Emine. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul
- (TR) İNİRKİŞ, Zühre. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Genel Sanat Tarihi Anabilim Dalı İstanbul, Türkiye
- (PL) JURZYK, Martyna. Siedlce University of Natural Sciences and Humanities
- (TR) KADIOĞLU, Funda. Yrd. Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Adana
- (TR) KADIOĞLU, Selim. Yrd. Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Adana
- (TR) KAHYA, Esin. Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Emekli Öğretim Üyesi, Ankara
- (TR) KARATEPE, Mustafa. Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Denizli
- (PL) KAPUŚCINSKA, Nina
- (D) KÄSTNER, Ingrid. Prof. Dr., Universität Leipzig Medizinische Fakultät, Karl Sudhoff Institute für Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften
- (D) KÄSTNER, Uta. B.A. (Pol.Sc.), NGO Management (DSA), MVZ für Laboratoriumsmedizin und Med. Mikrobiologie, Leipzig
- (PL) KITA, Jarosław. Prof. Dr. hab., Institute of History, University of Lodz
- (D) KREFT, Gerald. Dr. rer. med. Dipl. Soz., Neurologisches Institut (Edinger-Institut) Neuroscience Center, Frankfurt am Main
- (PL) KUNICZUK-TRZCINOWICZ, Agnieszka. Dr., University of Wrocław
- (TR) KURT, Engin. Yrd. Doç. Dr., GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Ankara
- (TR) KÜSKÜ GÜNDÜZ, Sema. Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Başkanı, Manisa
- (D) LIENERT, Marina. Dr., Technische Universität Dresden Medizinische Fakultät Carl Gustav Carus Institut für Geschichte der Medizin
- (TR) NAMAL, Arın. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İstanbul
- (TR) NAZİK, Sadık. Dr., Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Adana
- (TR) OĞUZÖĞLU, Yusuf. Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Bursa
- (PL) OLSZTYN Woloszyn, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
- (PL) PLONKA-SYROKA, Bożena. Prof. Dr., Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej we Wrocławiu, Poland
- (TR) SARI, Hidayet. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, İstanbul
- (TR) SARI, Nil. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İstanbul
- (PL) SENCZKOWSKA, Aldona. Mgr(PL), Studia Doktoranckie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego
- (PL) STELMASIAK, Katarzyna. Dr., The Jan Kochanowski University of Humanities and Sciences The Branch in Piotrków Trybunalski
- (PL) SYROKA, Andrzej, Mgr. Muzeum Farmacji Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
- (TR) ŞAR, Sevgi. Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı, Tandoğan-Ankara
- (TR) TAŞ, Hülya. Yrd. Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bursa
- (TR) TOPALLI, Elvan. Yrd. Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Başkanı, Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat Anabilim Dalı, Bursa
- (TR) UÇAR Muharrem. Doç. Dr., GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı, Ankara
- (TR) ULUDAĞ, Seyfettin. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı, İstanbul
- (TR) USMANBAŞ, Öztan. Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul
- (TR) UZELLİ, Gönül. Dr., İstanbul Üniversitesi Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, İstanbul
- (D) WERNER, Petra. Dr., Brandenburgische Akademie der Wissenschaften
- (PL) WIĘCKIEWICZ, Dobrochna Zeńczak. Department of Oral Surgery, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław
- (PL) WIĘCKIEWICZ, Mieszko. Division of Dental Materials, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław
- (TR) YÜCEER, Saima. Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Tarih Bölüm Başkanı, Bursa
- (IT) ZANCHIN, Giorgio. Prof. Dr., Department of Neurosciences, Padua University

ÖZETLER
ABSTRACTS
ZUSAMMENFASSUNGEN

AÇILIŞ KONFERANSI/ERÖFFNUNGSVORTRAG/ OPENING CONFERENCE

Die Natur Nachahmen und Übertreffen: Die Mineralwasser-Anstalten des Dr. Friedrich Adolph August Struve (1781-1840)

Doğayı Taklit Etmek Hatta Aşmak: Dr. Friedrich Adolph August Struve'nin (1781-1840) Maden Suyu Tesisleri

Prof. Dr. med. Ingrid KÄSTNER
Universität Leipzig Medizinische Fakultät
Karl Sudhoff Institut für Geschichte der Medizin und der Naturwissenschaften

Die Wässer von Mineral- oder Heilquellen wurden wahrscheinlich bereits in prähistorischer Zeit und ganz sicher im Altertum angewendet, lange bevor man eine wissenschaftliche Begründung für ihre Wirkung fand. Mit den chemischen Analysen seit Beginn des 18. Jahrhunderts und einem steigenden Konsum von Mineralwässern lag der Gedanke nahe, die Natur nachzuahmen und künstliche Mineralwässer herzustellen. Im 19. Jahrhundert ging man sogar dazu über, in der Natur nicht vorkommende Wässer zu produzieren. Die Tradition, Mineralwässer von Heilquellen zu trinken, die Anlage von Trink- und Wandelhallen, selbst der Versand des Wassers in Glasflaschen, geht schon auf das 17. Jahrhundert zurück, doch Erfinder eines bald weltweit erzeugten künstlichen Heilwassers war der Dresdener Arzt und Apotheker Friedrich Adolph August Struve (1781-1840). Struve hatte in Leipzig und Halle Medizin studiert, bevor er sich 1803 in Stolpen als Apotheker und 1805 in Dresden als Besitzer der Salomonisapothek niederließ. Seine naturwissenschaftlichen und technischen Studien sowie eine Vergiftung bei Experimenten mit Blausäure brachten ihn schließlich bei einer Trinkkur in Marienbad auf die Idee der Herstellung künstlicher Heilwässer aus klarem Wasser und Mineralien. In Struves Aktivitäten als Arzt, Apotheker und Chemiker widerspiegelt sich auch die im 19. Jahrhundert vollzogene Entwicklung der Medizin zu einer naturwissenschaftlich fundierten Disziplin. 1818 wurde Struves "Königlich Sächsische concessionierte Mineralwasser-Anstalt" in Dresden eröffnet, kurz danach eine solche in Leipzig, 1823 in Berlin, 1825 das Royal German Spaa in Brighton und ähnliche Anstalten in Königsberg, Warschau, Moskau, St. Petersburg, Kiew, Odessa und anderen Städten. Während sich Struve sen. auch kommunalpolitisch und als wissenschaftlicher Schriftsteller betätigte, förderte sein Sohn Gustav Adolf Struve (1812-1889) stark die Verbreitung der künstlichen Mineralwässer und die Errichtung der Anstalten, die meist von Schülern seines Vaters geleitet wurden. Am Beispiel Leipzigs wird gezeigt, wie Struve jun., der nach dem Tode seines Vaters das Privileg zur Herstellung der künstlichen Mineralwässer übernommen hatte, streng gegen Konkurrenten im lukrativen Geschäft des Vertriebs dieser Wässer vorging. Über andere Trinkwasseranstalten, auch im Ausland, existiert bereits umfangreiche Literatur, über die Leipziger Anstalt ist hingegen kaum etwas bekannt. Anhand von zeitgenössischen Zeitungen, Reiseführern und Berichten von Zeitzeugen soll diese Lücke geschlossen werden.

The Image of European Spas in the Correspondence of Henryk Sienkiewicz

Dr. Agnieszka KUNICZUK-TRZCINOWICZ

University of Wrocław, Poland

atrzcinowicz@vp.pl

Nineteenth-century lifestyle and leisure activities contributed significantly to the mode of functioning of many celebrities. Henryk Sienkiewicz perfectly inscribed in the nineteenth-century standards, and his family situation and state of health conducive to passing the “health resorts lifestyle”.

The writer spent many years in European spas, experiencing the joyful and tragic moments. The biggest trauma, which left a trail throughout his life, was the death of his beloved first wife - Mary Sienkiewiczowa of The Sienkiewiczs.

During her illness he spent almost all the time in Polish and foreign health resorts. He was convinced that in spa resorts lead the people who help him maintain good health condition, also he had long hoped that the spas climate protect his wife Mary before her death.

In spa resorts he wrote many of his works. From the surviving correspondence shows that made there in almost monastic discipline - he imposed discipline himself, avoid casual social contacts, dividing his time almost exclusively between the treatments and the work of a writer.

In his correspondence, both recorded their preference for standards and attractions of health resorts, as well as a list of treatments, which he were subjected. Spares no ratings, often also lists in detail the advantages and disadvantages of European resorts.

The author presents the most important facts related to the Polish Nobel Prize winner staying in resorts, she considering also what the impact had a specificity of “functioning in health resorts” on his well-being and lifestyle. The correspondence of Sienkiewicz shows that often did not come home just slide around the spa to spa, while planning the route in detail spa “visit”.

With his words emerges the image of man perfectly familiar with the specificities of each of the places in which they lived, could also convincingly recommend them to others - as in the nineteenth century could become as good advertising, as well as counter-advertising for the European medical centers.

Disease of The Bard - Juliusz Słowacki at European Health Resorts

Choroba Wieszcza - Juliusz Słowacki W Europejskich Uzdrowiskach

Mgr. Aldona SENCZKOWSKA

Studia Doktoranckie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, Polska

aldonasenczkowska@gmail.com

Juliusz Słowacki's numerous health problems started at a very young age; for the most part of his life he had been struggling with tuberculosis – a disease that also took the life of his father Euzebiusz Słowacki. Moreover, his mother – Salomea, also faced many difficulties concerning her physical condition. She often visited health resorts to remedy her problems.

In many of Słowacki's letters one may find a great amount of complaints that the poet made about the state of his health – tuberculosis had been a persistent obstacle that prevented him from undertaking risky ventures. On the other hand, the figure of a weak and sickly man fit the image of a romantic artist, and in this manner he wanted to be perceived by others.

Juliusz Słowacki – Polish poet, emigrant, romantic pilgrim. During his life he resided in many European cities that at the time were considered to have a “positive” influence on one's health: i.e. Genewa, Pornic and others.

Streszczenie

Polski poeta romantyczny był dzieckiem o bardzo wątłym zdrowiu. Przez całe życie zmagał się z gruźlicą – chorobą, na którą zmarł jego ojciec Euzebiusz Słowacki. Słabego zdrowia była także matka poety – Salomea, która dla podratowania swojego zdrowia jeździła „do wód”. W korespondencji Juliusza Słowackiego odnajdziemy skargi poety na swój stan zdrowia, który przeszkadzał mu w podejmowaniu różnych przedsięwzięć. Zresztą – postać delikatnego i wątłego mężczyzny pasowała do portretu romantycznego artysty, na którego Słowacki się kreował.

Słowacki to poeta-emigrant, romantyczny pielgrzym. Z czasie swoich wędrówek, mieszkał w różnych miastach Europy, które uchodzą za miejsca „dobre dla zdrowia”, tj. np. Genewa, Ostenda, nadatlantyckie uzdrowisko w Pornic.

Die Erfahrungen des Türkischen Republikgründers Mustafa Kemal Atatürk in Karlsbad und Seine Förderung des Wissenschaftlichen Umgangs mit Heilbädern in der Türkei

Türkiye Cumhuriyeti Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün Karlsbad Deneyimi ile Türkiye'de Kaplıcaların Bilimsel Anlayışla Ele Alınmalarını Teşviki

Doç. Dr. Arın NAMAL*

*** Doz. Dr., Medizinische Fakultät Istanbul der Universität Istanbul.**

Abteilung für Ethik- u. Geschichte der Medizin

arinnamal@gmail.com

Als der spätere Gründer der türkischen Republik Mustafa Kemal Atatürk als Kommandant im I. Weltkrieg von einer Front zur nächsten eilte, erkrankte er im Oktober 1917 und ließ sich vom 30. Juni bis 28. Juli 1918 in der Hoffnung auf Heilung seines Nierenleidens in Karlsbad behandeln. Seine Erinnerungen an die dortige Zeit hielt Atatürk auf insgesamt 158 Seiten in sechs Heften handschriftlich fest, zum Teil in altem Türkisch, zum Teil auf Französisch. Es handelt sich um Aufzeichnungen, die er von Tag zu Tag machte, selbst die jeweiligen Stunden sind notiert. In seinen handschriftlichen Erinnerungen notiert er Gedanken über sein Land, die er hier mit dem Blick von außen anstellen konnte, und berichtet von den Kuren, die in Karlsbad bei ihm angewendet wurden, sowie der dortigen Atmosphäre. Karlsbad beeindruckte Atatürk zutiefst. Deshalb vergaß er auch in den Gründungsjahren der Republik die Heilbäder nicht und sorgte dafür, dass bei den gesetzlichen Regelungen zur Gesundheit Thermalbädern und Mineralwassern ein eigenes Kapitel gewidmet wurde. Im Jahre 1929 inspizierte Atatürk die Marmararegion und ließ ein Gutachten für die Heilquellen von Yalova erstellen, anschließend gab er Anweisungen, diesen Ort so auszustatten, dass dort Dienstleistungen auf dem hohen Standard europäischer Kurbäder erbracht werden konnten. Er lud Nihat Reşat Belger, der damals in Frankreich tätig war, ein, die administrative Verantwortung zu übernehmen. Belger hatte in der Türkei und in Frankreich Medizin studiert, sich auf die Bereiche innere Medizin und Hydroklimatologie spezialisiert und war 1930-1936 als beratender Arzt in den Kurbädern von Plombières tätig gewesen. Er bemühte sich mit allen ihm zur Verfügung stehenden Kenntnissen und Erfahrungen, Yalova in einen Ort nach Art europäischer Kurorte zu verwandeln. Er sorgte dafür, dass Diätwestern und Physiotherapeuten eingestellt wurden. Als Atatürk am 21. Januar 1938 mit Anzeichen von Krankheit ins Kurbad Yalova kam, war es wiederum Belger, der als Erster Zirrhose bei ihm diagnostizierte. Drei Jahre leitete er die Bäder von Yalova als Direktor und Chefarzt, bevor er auf Anordnung Atatürks und mit Ministerratsbeschluss vom 07.12.1938 den Auftrag erhielt, an der medizinischen Fakultät der Universität Istanbul einen Lehrstuhl für Hydroklimatologie zu gründen. Am 14.02.1939 nahm er diese Tätigkeit auf. Belger leitete den Lehrstuhl für Hydroklimatologie, bis er 1950 als Abgeordneter ins Parlament gewählt wurde. Neben der Ausbildung von neuen Mitgliedern des Lehrkörpers und wissenschaftlichen Publikationen galt sein Streben der Erhöhung der Unterrichtsstunden im medizinischen Curriculum. Weiter fand Atatürk jedoch nicht die Gelegenheit, die Arbeiten des Instituts zu beobachten und zu fördern, denn er verstarb noch im Gründungsjahr des Instituts.

Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Dr. Nüzhet Şakir Diri'nin Bursa Kaplıcaları ile İlgili Yaptığı Çalışmalar

The Study of Dr. Nüzhet Şakir Diri on Bursa Thermal Spring During the First Period of Turkish Republic

Yrd. Doç. Dr. Engin KURT
GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji ABD Bşk.lığı,
ekurt68@yahoo.com

Prof. Dr. Adnan ATAÇ
GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji ABD Bşk.lığı,
aatac@mynet.com

Türkiye jeolojik yapısı ve arazisinin morfolojik durumunun etkisi ile maden suları ve kaplıcalarca zengin bir kaynağa sahiptir. Yurdumuzdaki bu değerli kaynakların sayısı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Bursa, şifalı su ve kaplıcaları yönünden tarih boyunca son derece zengin bir şehir olma özelliğini her zaman korumuştur.

Bursa, Roma döneminden itibaren şifalı suları ile ilgi çekmiştir. Roma imparatorları Traianus (98-117) ve Hadrianus (117-138) dönemlerinde Bursa'da çeşitli yapıların yapıldığı ve Justinianus (527-565) zamanında da Çekirge'de hamamlar yapıldığı bilinmektedir. Bizans döneminde de hamam ve şifa kaynağı ılıcaların yapımına devam edilmiştir. Osmanlı döneminde ise Bizans devrinden kalan hamamların onarımı yapılmış ve ilave yeni kaplıcalar inşa edilmiştir. Cumhuriyet döneminde de, özellikle Termal'i dünyaca tanınmış bir sağlık merkezi haline getirmeye çalışan Atatürk için Yalova'da kurulan tesislerin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Bursa'nın kaplıca sularını; Çekirge suları, Bademli Bahçe bölgesi suları ve Kara Mustafa ve civarı suları olmak üzere üç grupta mütalaa etmek mümkündür. Değişik bölgelerden çıkan bu suların özellikleri ve kimyasal analizleri de farklı sonuçlar vermektedir.

Bu makalede Dr. Nüzhet Şakir'in 17-19 Eylül 1929 tarihinde yapılmış olan Üçüncü Milli Tıp Türk Kongresi'nde ele aldığı Bursa Kaplıcaları ile, Atatürk'ün de faydalandığı Yalova Termal Kaplıcası'na değinilecektir.

Summary

Turkey is a very rich country about mineral water and thermal spring due to its geology and morphological structure. The number of these sources are not absolutely known yet. However, Bursa has been keeping its fame on her thermal spring and curative water during history.

Bursa has been attracted because of its curative water since the Roman Empires. It is known that some structure were built in Bursa in the period of Empire Traianus (98-117) and Hadrianus (117-138). Additionally, baths were built in Çekirge District of Bursa during the Empire Justinianus (527-565). New baths and curative water structure had been continuously built during the Byzantine Empire. On one hand, Otoman Empire tried to keep and repair the bath, left by the Byzantine Empire, on the other hand she continued to build new thermal water. Atatürk had a great effort to have the thermal water structure of Turkey be fame in the word during the new Turkish Republic Period. On this concern, Yalova thermal water structure had taken a significance role. Bursa thermal water comprises of three parts; these are Çekirge, Bademli and Kara Mustafa

Districts. It is quite normal take different result from each thermal water structure because of their region and their chemistry.

In this article, it will be covered that Bursa Thermal Water which had been delivered by Dr. Hüzhet Şakir Diri in the Third Turkish National Medical Congress and Yalova Thermal Water which were used by Atatürk.

Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Modern Balneoloji Uygulamalarının Gelişimi

Development of Modern Balneology in Turkey, the Republican Era

Prof. Dr. Adnan ATAÇ
GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji ABD Bşk.lığı
aatac@superonline.com
aatac@myynet.com

Doç. Dr. Muharrem UÇAR
GATA Tıp Tarihi ve Deontoloji ABD Bşk.lığı
muharremucar@yahoo.com

Türkiye şifalı su kaynakları bakımından dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Tarih boyunca bu coğrafyada yaşamış olan farklı medeniyetler bu kaynakları sağlık amacıyla kullanmıştır. Tarih boyunca geleneksel yöntemlerle sağlık amacıyla kullanılan bu kaynaklar, Cumhuriyet döneminde modern tıbbın gereklerine uygun bir şekilde ele alınmış ve kullanılmaya başlanmıştır.

Atatürk’ün direktifleriyle 1930’ların başında Yalova kaplıcalarını modern tesislerle donatılmış ve burası bir kaplıca şehir haline getirilmiştir. Sağlık bakanı Refik Saydam 1932 yılında Afyon kaplıcalarını incelemek ve burada modern tesisler kurmak için Avrupa’dan uzmanlar getirtmiştir. Kısa sürede tamamlanan bu çalışmalar sonunda ortaya çıkan tesisler Kızılay’a devredilmiştir.

1933 yılında Ankara’da toplanan 5. Milli Türk Tıp Kongresinin temel konularından biri Balneoloji alanı olarak belirlenmiştir ve hekimlerden bu konuda çalışma yapmaları istenmiştir. Ülkemizin şifalı kaynakları ile ilgili hekimler arasında oluşturulan bu duyarlılık kısa sürede sonuç vermeye başlamıştır. 1935 yılında Doktor N.Ş. Dirisu tarafından Ilıca isimli bir balneoloji dergisi yayınlanmaya başlanmıştır. Konuyla ilgili çalışmalar sonucunda 1936 yılında Bursa’da Çelik Palas ve Yalova’da Otel Termal adlı kaplıca otelleri açılmıştır. Bu şekilde kaplıcaların bulunduğu yerlerde kürleri takip eden hekimlerin bulundurulması ve fizik tedavi aletlerinin kullanılması uygulamaları yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu uygulamalar 1938 yılında İstanbul Üniversitesinde bir Hidroloji ve Klimatoloji kürsüsü açılmasına neden olmuştur. Bu kürsünün başına Fransız kaplıca şehirlerinde dâhiliye uzmanı olarak çalışmış olan Prof. Dr. Nihat Reşat Belger getirilmiştir. Bu surette tıp öğrencilerine yurdumuzun şifalı kaynakları ve bunların etkilerini modern tıbbın gereklerine uygun bir şekilde anlatmak ve tanıtmak mümkün olmuştur.

Bu maktele Cumhuriyet döneminde ülkemizdeki modern balneoloji uygulamalarıyla ilgili gelişmeler ele alınacaktır.

Summary

Turkey is one of the world’s richest countries in terms of healing water sources. Throughout history, different civilizations which lived in this region used for these sources for health purposes. The traditional methods were used for throughout history. During the Republican period the requirements of modern medicine have been used in these resource.

Yalova hot springs were equipped with modern facilities by Atatürk in 1930 and the city was transformed into a modern spa center. Health minister Refik Saydam invited modern spa expert from Europe to set up modern facilities in Afyon in 1932. At the end of these studies are completed, these facilities were transferred to the Red Crescent. Medical balneology was determined one of the basic subjects of the 5th Turkish National Congress for intruduced to physicians as an

medical area. These effort created the awareness about modern spa among Turkish physicians and Doctor N.Ş. Dirisu had published a new balneology magazine which named İlica in 1935. As a result of studies on the subject at the spa, Hotel Çelik Palas and Thermal Hotel were opened in Bursa and Yalova in 1936. Modern instruments of physical therapy and hot springs treatments were practiced by physicians in these facilities. Department of the Hydrology and Climatology was established at the Istanbul University in 1938. Professor Dr. Nihat Resat Belger who had worked for a long time as a specialist in internal medicine of French spa cities was appointed as a director of this department. This way our country's healing resources and their effects have been able to introduce to medical students in accordance with the requirements of modern medicine.

This article will cover developments in the Republican era in our country about the implementation of modern balneology.

Prof. Dr. Besim Ömer Akalın'ın Afyonkarahisar Maden Suyu Hakkındaki Yazısı ve Türk Tıp Tarihi Bakımından Önemi

Prof. Dr. Besim Ömer Akalın's Paper on Afyonkarahisar Mineral Water and its Importance From the Point of History of Medicine

Prof. Dr. Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR

**Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Başkanı
aysegul.erdemir@yahoo.com**

Modern obstetrigin Türkiye’de gelişmesini sağlayan ve 4 ciltlik ansiklopedik bir eser olan Nevsali Âfiyet’i yazan **Prof. Dr. Besim Ömer Akalın’ın** (1863-1940) bu çalışmanın 1904 yılında yayınlanan 3.cildinde bulunan **Hamidiye Etfal Hastahane-i Âlisinin Karahisarı Sahib Maden Suyu** adlı yazısı ülkemizde bugün de çok revaçta olan bu kaynak suyumuz hakkında orijinal bilgileri kapsar. Yazar bu yazısında bu maden suyunun çok faydalı olduğunu ve ayrıca şişeleme tekniğinin çok dikkatli yapılması gerektiğini bildirir. Sodali sular özelliğinde olan bu maden suyunun karaciğer iltihabında, böbrek kumlarında, şeker hastalığında, sıtma ve kansızlıkda v.b de iyi etkileri bulunduğunu anlatan yazar, bileşimi hakkında da bilgiler verir.

Afyonkarahisar maden suyunun ilk işletme hakkı Hamidiye Etfal Hastahanesine verilmiş olup 1926 da Kızılay’a devredilmiştir. Afyonun Gazlıgöl Beldesinde bulunan bu maden suyu hakkında Osmanlı Arşivlerinde de bazı belgeler bulunmaktadır.

Bu bildiride Dr.Akalın’ın 1900 lü yılların başında yayınladığı bu makalesi incelenmekte ve arşiv belgeleri ışığında dün olduğu kadar bugün de bu şifa kaynağımıza verilen önem vurgulanmaktadır.

Summary

Besim Ömer Akalın’s book called Nevşâl-i Âfiyet is important and is 4 volumes.Akalın (1863-1940) provided the development of modern obstetrics in Turkey.An article of Prof.Akalın with the name of Hamidiye Etfal Hastahane-i Âlisinin Karahisarı Sahib Maden Suyu (Afyonkarahisar Mineral Water of Hamidiye Etfal Hospital) in the third volume of this book dated 1904 contains the original knowledge about this mineral water. Akalın wrote in his book that this mineral water was very useful and bottle technique should be made as very careful .Afyonkarahisar mineral water is very useful in anemia,liver inflammation,diabetes ,kidney stones v.b. Akalın gave some knowledge about the composition of Afyonkarahisar mineral water in his paper.

The right of the first business of Afyonkarahisar Mineral Water was given to Hamidiye Etfal Hospital and afterwards, this patent was delegated to Turkish Red Crescent in 1926.

The source of this mineral water is in Gazlıgöl in Afyonkarahisar and some documents on mineral water are in the Otoman Archives.

In this paper,the article of Akalın belonging to the beginnings of the twentieth century is commented and the importance of this healing water is stressed in the light of Ottomam Archives.

Kaz Dağlarında Antik Dönem Kaplıcaları

Ancient Period Thermal Springs in Mount Ida

Y. Doç. Dr. Betül BAKIR
Yıldız Teknik Üniversitesi Meslek Yüksekokulu
Teknik Programlar Bölümü İstanbul
bakir92 yahoo.com

Organizmaların hayatta kalmasını sağlayan “su”, canlıların yapısı gereği evrende muhtaç oldukları tek maddedir. Canlıların başlıca yaşam kaynağı olan su, yemek, içmek dışında hijyenik ortam sağlamak, yıkanma ve tedavi amaçlı kullanılırken, tarım ve ekonominin de ana ihtiyaç maddesidir.

İnsanlığın var olduğu ilk dönemlerde, “Neolitik Çağ”da mağaradan köy yerleşimlerine geçildiğinde özellikle su havzaları yerleşim bölgesi olarak kullanılmıştır (1). İlk yerleşimler Nil, Ganj, Fırat, Dicle nehirlerinin suladığı Mezopotamya, Mısır gibi su havzalarında gelişmiştir. Sulama kanalları tarımda ve yerleşimlerin doğal ihtiyaçları için kullanılırken, doğal termal kaplıcalar antik dönemlerden beri tedavi ve kür amacıyla tıbbi, fiziksel, estetik amaçlı ve ruhsal dinlendirici olarak kullanılmıştır.

Şifa veren kaynaklar, savaşlarda yorulan askerleri dinlendirici ve moral verici etken olarak da kullanılmış, hidroterapi aynı zamanda cildi güzelleştiren, hastalıkları tedavi eden etkili bir tedavi yöntemi olarak önem kazanmıştı. Özellikle Roma ve Grek medeniyetlerinde sıcak su banyoları kurulmuş, asklepionlarda bir tedavi sistemi olarak spa kürleri mutlaka yerini almıştır (2).

M.Ö.5.yüzyılda yaşamış olan ünlü tarihçi Herodot, kaplıca kürlerinin yararları hakkında bilgi vermiş, Bergama’lı ünlü hekim Galen, yaralanmalarda ve bazı hastalıklarda kaplıca tedavilerini önermiştir.

Bilindiği gibi Bergama antik kenti İda Dağı sırasının Anadolu yarımadasına uzanan noktadadır. İda dağı, çeşitli madenleri içeren jeolojik yapısı nedeniyle yüksek oranda zengin mineral taşıyan, çok sayıda sıcak su kaynağına sahiptir. Antik dönemlerde Truva, Assos gibi kolonilerin kurulduğu bölgede sıcak su kaynaklarının değeri anlaşılmış (M.Ö. 1275’de Truva savaşları yapıldığı kaynaklarda vardır), bu dönemlerde termal su kaynakları üzerinde yapılar yapılarak spa merkezleri haline getirilmiştir.

Çanakkale ilinde, Kaz Dağlarında ve çevresinde yer alan, Grek ve Roma dönemlerinden beri günümüze gelen, bilinen spalar; Hıdırlar Kaplıcası (Angonya), Küçükçetmi Kaplıcası (Afrodit), Biga Kırkgeçit Kaplıcası, Tuzla Kızılca Kaplıcası, Ozancık, Karalıca, Akçekeçili, Kestanbolu (Alexandra-Troias), Kocabaşlar, Palamutoba, Kirazlı ve Balaban Suları, Kum ılcısı, Külçüler ılcısı, Ilıcadere kaynağı, Can ılcısı gibi yüksek oranda kaplıca, ılica barındırmaktadır(3).

Balıkesir Edremit’te, ilçe sınırları içinde, Kaz Dağlarında konumlanan, Bostancı-Entur Kaplıcaları, Adramis ılcısı, Güre Kaplıcaları bulunmaktadır.

Bunlar arasında Homeros’un İlyada destanında sözü geçen Gargara tepesi ve Zeus Sunağı’na yakın konumdaki Afrodit kaplıcası, Babakale’nin üstünde Alexandra-Troias yerleşimindeki Kestanbolu, Adramis ve Güre ılcaları günümüzde de sağlık açısından ilgi çeken, en popüler antik dönem ılcalarıdır.

Summary

Water which enables organisms stay alive, is the only element in the universe that the living creatures need by nature. Water which is meat and drink to the living creatures is also used for creating hygienic environment, washing and curing apart from eating and drinking whereas it is also a main need for agriculture and economy.

In the first periods of the human existence, when a shift was made from the caves to the village settlements in Neolithic Age, especially water basins were used for settlements. The first settlements developed around the water basins such as Egypt and Mesopotamia which were watered by the Nile, the Ganges, the Euphrates and the Tigris. While the irrigation channels were used in agriculture and for the natural needs of the settlements, natural thermal springs have been used for medical, physical, aesthetic reasons and as a mental soothing with the aim of treatment and curation since the Ancient Periods.

The curing springs were also used as an uplifting and relaxing agent for the soldiers who got tired in the wars and at the same time, hydrotherapy had gained importance as an effective treatment method for curing diseases and adorning the skin. Especially in the Roman and Greek Empires, hot water baths were built and spa curations definitely took place as a treatment method in asclepiens.

The famous historian Herodotus who lived in the 5th century B.C gave information about the benefits of the thermal spring curations, and the famous doctor Galen who is from Pergamum suggested thermal spring treatments for some diseases and wounds.

As it is known, Pergamum is in the location where the line of Mount Ida extends over the Anatolian Peninsula. As a result of its geological nature, Mount Ida has many hot water springs which are rich in minerals. The importance of the hot water springs was understood in the districts where colonies were established such as Troia and Assos in Ancient Periods (It is stated in the resources of Trojan War in 1275 B.C) , structures were built on water springs and they grow into spa centers in these periods.

The Spas in Çanakkale, near and on the Mount İda which are known to extant from the Roman and Greek Periods are the thermal springs of Hıdırlar (Angonya), Küçükçetmi (Aphrodite), Biga Kırkgeçit, Tuzla Kızılca, and it contains many hot springs such as Ozancık, Karailıca, Akçekeçili, Kestanbolu (Alexandra-Troias), Kocabaşlar, Palamutoba, Kirazlı and Balaban Waters, Kum, Külçüler, Çan and spring of Ilıcadere.

There are the thermal springs of Bostancı-Entur, Adramis and Güre within the borders of Balıkesir Edremit, in the Mount İda. Among these, the Hill of Gargara which is stated in Homeros' Illiad and the thermal springs of Aphrodite which is located near the Altar of Zeus, Kestanbolu which is in Alexandra-Troias settlement on Babakale and the hot springs of Adramis and Güre are the most popular ancient history hot springs which are also attracting interest in terms of health today.

Notlar

1. Bakır,B. "Biyolojik Gerekçinim Su ve Osmanlı'da 18.yy. İstanbul Çeşme ve Sebilleri", Uluslararası 38.Türk Tıp Tarihi Kongresi Bildiri Kitabı, Editörler: Nil Sarı ve diğerleri, Ankara 2005.s.939; Bakır,B. "The Houses Of Adatepe", 12.Uluslararası Türk Sanatları Kongresi, 5-9 Ekim,Amman 2003.
2. Çakalgöz,S. Antik Dönemlerde Sıcak Su Kaynaklarının Kullanımı, Ekolojik Yaşam Portalı, ekoses,internet.
3. suceneti.com, Çanakkale Kaplıcaları ve Şifalı Suları, internet.

Świeradów Zdrój Health Resort – History and the Present Day

Prof. Dr. Bożena PŁONKA-SYROKA (1), Mgr. Andrzej SYROKA(2)

1) Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego

Akademii Medycznej we Wrocławiu

bozena@plonka-syroka.pl

2) Kierownik Muzeum Farmacji

The first information about the existence of mineral waters with healing properties in the area that later became Świeradów health resort is preserved in a legend originating in the 12th century. At the turn of the 13th/14th century, Flyns settlement was created here, established by Lusatia tribes living in the Jizera Mountains in the Middle Ages. By 1524, the settlement was appearing in sources under the name Fegebeutel, and from 1559 until 1945 the town was named Flinsberg. The first scientific record of these mineral waters can be found in the work of the physician Leonard Thurneysser in 1572. Later the local healing waters were described by Kasper Schwencfeldt, in the studies *Stirpium et fossilium silesiae* of 1600 and another one of 1607, as well as I. Nason (1667) and Fryderyk Luca (1683). In 1754, the upper source of the mineral water was timbered and covered with a roof. A small shelter was constructed next to it. It is assumed that the beginning of organised health resort activities at Świeradów took place in 1768 when a house for health resort visitors, containing 14 rooms, was constructed near this source. In 1770 a resort visitor book was set up in which names of the health resort guests were recorded. In 1783, examinations of the properties of the local mineral waters were conducted thus confirming previous descriptions. They were regarded as effective for diseases of the gastrointestinal tract and having a positive effect on the psyche, treating anxiety states. Development of the resort was speeded up in the second half of the 19th century in connection with the establishment of railway lines to Gryfów which was located 15 km away. In 1909, the resort was provided with a direct railway connection with Mirsk. Facilitation of access resulted in the growth of the number of visitors from 500 people in 1873 to 5000 in 1893. Before the first world war, the resort was equipped with waterlines and it was electrified. The basic portion of the health resort structures, including the Health Resort House, hotels, treatment buildings, walking hall, sports facilities, were erected before 1914. In the years 1920-1939, the resort was still developing, conducting, among other things, radon therapy (baths and inhalations) fashionable at that time. In 1935, it obtained a road connection with a known centre of winter sports, Szklarska Poręba, and then with Czech Harachov. In the resort, in its lower part at the Kwisa river, another health resort house, known as Leopold's Baths (Łazienki Leopolda), and a band-shell were constructed. During the 2nd world war, the resort was assigned to the army. It was not destroyed in the course of war operations. In 1945, the resort was included within the borders of Poland. It received the name Świeradów. In 1946, it obtained town privileges. In 1973, the town was combined with Czarniawa health resort located nearby. In the years 1945-1989, the health resort was the property of the state and patients were treated free of charge. After 1989, as a result of reforms of the healthcare system in Poland connected with system transformation, the way health resort facilities were utilized changed and they were privatized. Currently, most patients stay for treatment in Świeradów against a charge, and only a dozen percent are still treated as a part of insurance. During the last 20 years, the resort underwent serious modernization. Most hotels were modernized and equipped with pools. The treatment facilities were also modernized. Thanks to numerous investments (for instance, ski lifts and a mountain railway were built), the town was protected from crises and unemployment. Scientific research, managed by the Academies of Medicine in Wrocław and Poznań, is also carried out in the resort. Currently, the resort enjoys a well-deserved reputation both among Polish patients and tourists and among foreign visitors.

The Tradition of Hot Spring Spas in Romania

Prof. Dr. Dana BARAN

"Gr.T.Popa" University of Medicine and Pharmacy

Iasi, Romania

dana_baran@yahoo.com

Within the western part of the Carpathian arc a lot of hot springs exist. They correlate with geo-thermal activity areas, which extend to the Pannonian basin. From immemorial times, hot waters were known to Geto-Dacians, ancestors of present day Romanians. As Ptolemy specifies in his "Geography", Geto-Dacians used to call water springs *deusara*, meaning either *god's/goddess's* [deu] *source* [sara] or *source of light*. Light or fire, as well as water were thus metaphorically identified with the elemental, i.e. fundamental, structure of the world. Undoubtedly, water symbolized in metaphysical, magical terms, the cosmogenetic primordial ocean. It was tightly related to its purifying and regenerative capacities. *Deusara* was also a toponym of a settlement in the Occidental Carpathians. Among the oldest hot water spas in ancient Dacia, *Germisara* was one of the most famous. Its name expressed the existence of such warm [*germi*] springs [*sara*]. After the Roman conquest of the territory in the early IInd century AD (106 AD), a thermal complex developed there, also mentioned in documents as "Thermae Dodonae", "Thermae Germisara" or "Germisara cum Thermis". Today, this city continues to be an efficient resort named Geoagiu. Another renowned hot spring Geto-Dacians used was that of *Balneum Herculanum*: "Thermae Herculi" or "Aguas Herculi Sacras". Under the Roman occupation, Herculane Spa ("Aqua Calidae ad Mediam", i.e. Mehadia) turned into an excellent bathing place, greatly appreciated for its therapeutic potential not only in Dacia Felix – as colonizers called this most eastern land of their Empire -, but in Rome and other Roman provinces, too. Herculane equally survived to nowadays. In the late Middle Ages, new hot springs started their hygienic and medical history at Oradea, Felix (Saint Martin) and surroundings. Both natural and artificial hot water baths were neglected throughout the medieval times, but, at the dawn of the XVIIIth century, Enlightenment physiocratic principles turned to a dominant orientation and naturopathic medicine largely included various types of hydrotherapy and balneation. In the XVIIIth century, the European general arousal rediscovered Antiquity and its hydro-sanogenetic values. Furthermore, in the XVIIIth and XIXth centuries, scientists reevaluated the past and archeologists performed excavations, getting a glimpse into the Roman bath and thermal spring culture in Dacia. Concurrently, more and more precise and sophisticated chemical and physical analyses were performed. The golden age of balneo-climate therapy occurred at the beginning of the XXth century when medical research in Romania focused again on the physico-chemical and bacteriological properties of mineral waters and muds, attempted to better understand their geological background. After World War II, in the '60s - '80s decennia, the balneo-climatic resort network in Romania was particularly rich and updated. Most of these old spas still count among Romanian favorite resorts. Current tendencies towards reconsidering the healing forces of nature and bio-ecological medicine re-dimension balneology and spa fitness strategies, in their own way. From this neo-hippocratic perspective, the planetary ecosystem's health represents the foundation of human health itself. Maintaining the right balance between water, fire, air and earth, between their being warm or cold, dry or wet seems to condition indeed the recovery of human body, spirit and mind, and to enable restoration of living things in their original beauty and harmony. Until the modern era, Gods' cults constantly associated with the miracle working hot waters: Asclepius, Hygeia, and Nereids; Hercules Salutaris and the hero's celestial wife, Hebe-Iuventas, with whom he was in control of eternal youth and rejuvenating powers; later, Christ, Virgin Mary and Christian saints transfigured

former deities. If waters cure the body, their traditions and legends – participating in human soul and mind therapy - have already been included in contemporary balneological tourism management and marketing policies. Thus, translational medicine reveals new side aspects.

Keywords: hot spring, balneation, spa fitness

Mineralli Sularla Tedavi: Çitli Maden Suyu

Treatment with Mineral Waters: Tchitli Mineral Water

Doç. Dr. Elif ATICI, Yrd. Doç. Dr. Sezer ERER

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Bursa

elifatici@uludag.edu.tr

sezistan@yahoo.com

Su, yaşam kaynağıdır. Tarih boyunca insanlar, su sayesinde beslenmişler, suyu kullanarak temizlenmişler ve kendilerini tedavi etmeye çalışmışlardır. Suyun tedavi amacıyla kullanımı geleneksel tedaviler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Suyla tedavi, çeşitli jeolojik olaylar sonucu dünyanın katmanları arasından yeryüzüne ulaşan sularla yapılmaktadır. Tedavi değerine sahip olduğu deneylerle saptanmış bulunan sulara ya da kaynaklara doğal mineralli su (maden suyu) denilmektedir. Maden sularının soğukları (20°C'nin altında) içme-içmece, sıcakları (20°C'nin üstünde) da kaplıca (ılıca-kaynarca) tedavisinde kullanılmaktadır.

Tarihi zenginliklere ev sahipliği yapan Bursa, doğal kaynak suları ve bu doğal kaynakların kullanılmasını sağlayan tesisleri ile Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden biridir. Türk tıp tarihi açısından pek çok ilke sahip Bursa, Türkiye'nin bilinen ilk maden suyu olan "Çitli Maden Suyu"na da ev sahipliği yapmaktadır. Yüz elli yıldan fazla zamandır kullanılan bu maden suyu, Padişah Abdülaziz'in mide sancılarını iyi gelmesi ile ün kazanmıştır. "Çitli Maden Suyu", mineral zenginliği açısından bir Türkiye birinciliğine ve uluslararası düzeyde madalyalara sahiptir. "Çitli Maden Suyu"nun karaciğer ve safra yolları hastalıklarına, mide rahatsızlıklarına, idrar yolları hastalıklarına, diyabete, demir eksikliğine bağlı anemiye iyi geldiği gibi cilt kırışıklıklarını giderici etkiye de sahip olduğu bilinmektedir. Kurtuluş Savaşı sırasında binalarının harap olmasıyla birlikte debisi azalan maden suyu, günümüzde işletilmemekte olup sadece halk tarafından kullanılmaktadır.

Bildiride, 19. yüzyıldan bu yana kullanılmakta olan "Çitli Maden Suyu"nın Başbakanlık Osmanlı ve Cumhuriyet Arşiv belgeleri ile birlikte günümüze kadarki tarihi gelişimi incelenmekte ve tedavide kullanımı vurgulanmaktadır.

Summary

Water is the source of life. Throughout the history, people used water for feeding and cleaning as well as treating themselves. The use of water for treatment plays an important role among traditional therapies. Treatment with water is administered by mineral water that outcropped from the layers of earth through some geological phenomenon. The water or the resource, which its treatment value has proven by scientific tests, is called natural mineral water. Mineral waters below 20°C are used as mineral springs; those above 20°C are used as hot springs.

The city of Bursa is one of the leading cities in Turkey with its historical richness as well as its natural mineral water resources and their facilities. As the city of many firsts in the Turkish medicine history, Bursa has "Tchitli Mineral Water", which is known as the first mineral water in Turkey. Mineral water has been used for more than 150 years and earned its reputation after healing Sultan Abdul Aziz's stomach pains. In terms of mineral wealth, "Tchitli Mineral Water" won a national first place award and several international medals. The researches show that "Tchitli Mineral Water" has good effects on liver and biliary tract diseases, stomach problems, diabetes, iron-deficiency anemia, and urinary tract diseases. Moreover, it relieves skin wrinkles. Due to the destruction of facilities during the Turkish War of Independence, the flow of mineral water has

decreased. Today, “Tchitli Mineral Water” is no longer run by in any facility. It is used only by public at the resources.

In this paper, the historical development of “Tchitli Mineral Water” will be examined using literature research along with the Turkish Republic Prime Ministry Ottoman and Republican Archives and the usage of this mineral water in therapy will be emphasized.

Oryantalist Ressam Jean Leon Gerome’un “Bursa’da Büyük Hamam” Tablosunun Düşündürdükleri

Thoughts on Orientalist Painter Gerome’s Painting “The Grand Bath in Bursa”

Yrd. Doç. Dr. Elvan TOPALLI

U.Ü.Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Başkanı,

Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat Anabilim Dalı Başkanı

elvant@uludag.edu.tr

elvangt@yahoo.com

19.yüzyıl Avrupa’daki sanat ortamının önemli akımlarından oryantalizmin Fransa’daki başlıca temsilcisi Jean Leon Gérôme (1824-1904)’dur. Osman Hamdi Bey dahil olmak üzere ilk Türk ressamlarımızdan bazıları ve bir çok yabancı oryantalist ressam, onun atölyesinde eğitim almıştır. 1854’te ilk kez İstanbul’a gelen J.L.Gérôme, 1860-80 arasında başta Mısır ve Türkiye olmak üzere çeşitli ülkelere defalarca gitmiştir. 1875’teki Türkiye ziyaretinde Bursa’ya da gelerek çizimler yapmıştır. Işık ve renk kullanımında, dokuları hissettirmede başarılı olan J.L.Gérôme, ayrıntılarda gerçekçi bir tutum sergilemiş; ama diğer taraftan bir çok oryantalist ressam gibi aynı mekanları, figürleri ya da objeleri farklı tablolarında kullanarak kurgulama yoluna gitmiştir. Bursa’yı ziyaretinden 10 yıl sonra “Bursa’da Büyük Hamam” isimli tablosunu da kurgulayarak yaptığı söylenebilir. Oryantalist resim sanatında sıklıkla ele alınan hamamlar açısından Bursa zengin bir şehirdir. J.L.Gérôme’un da bir çok hamam resminde, Bursa hamamlarından esinlenmesi doğaldır. “Bursa’da Büyük Hamam” tablosunda gösterilen mekanın, Davutpaşa hamamı, Nasuh Paşa hamamı veya Yeni Kaplıca olduğunu düşünmek mümkündür; ama plan şeması, sıcaklıktaki eyvanları, büyüklüğü ve önemi açısından düşünüldüğünde, Yeni Kaplıca olma ihtimali artmaktadır. Yeni Kaplıca, Kanuni Sultan Süleyman’ın damadı ve veziri olan Rüstem Paşa’nın emriyle 1553’te yaptırılmıştır. Sıcaklıktaki büyük havuzu ve duvar çinileriyle devrinin en önemli yapıları arasında yer alan Yeni Kaplıca, Türk kaplıcalarının en büyüğü ve en ihtişamlısıdır. Bu bildiride, tüm bunlar kısaca ele alınarak diğer görsel malzemeler paralelinde yorumlanmaya çalışılacaktır.

Summary

In France, Jean Leon Gerome (1824- 1904) is the main representative of Orientalism which was one of the major movements in 19th Century Europe art environment. Some of the early Turkish painters including Osman Hamdi Bey and many foreign Orientalist painters had trained in his atelier. J. L. Gerome who came to Istanbul for the first time in 1854, particularly between 1860-80 went several times to various countries, including Egypt and Turkey. During his Turkey visit in 1875, he came to Bursa and made some drawings. He was successful in the use of light and color, to feel the texture; displayed a realistic attitude in the details. But on the other hand, like many of the Orientalist painters, he used the same places, figures and objects in different paintings several times. It can be said that after ten years of his visit to Bursa, he made painting “The Grand Bath in Bursa” by editing. Bursa has a lot of public baths which are one of the main themes in the Oriental painting. It is so natural that J. L. Gerome had inspired from Bursa baths in many of his paintings. It is possible to think that the place seen in “The Grand Bath in Bursa” could be either Davutpaşa, Nasuhpaşa Baths or Yeni Kaplıca. But when investigated in detail in terms of the plan, iwans in caldarium, the size and importance, the place is likely to be Yeni

Kaplıca. Yeni Kaplıca was built with the order of Vizier Rüstem Paşa, who is also the son-in-law of Suleiman the Magnificent. With its big pool in caldarium and wall tiles, Yeni Kaplıca was one of the important buildings of its period, and it is also the biggest and sumptuous Turkish spa. In this paper, all these are taken up briefly, in line with other visual materials, and will be interpreted.

Rus Edebiyatı Metinlerinde ”Su” Teması Çeşitliliği

‘Water’ Theme Diversity in Russian Literary Texts

Doç. Dr. Emine İNANIR

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Slav Dilleri ve Edebiyatları Bölümü

Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

emineinanir@hotmail.com

Su hayattır. Edebiyat ise, betimlemeleri hayata yansıtmaktır. Çalışmamızda Rus edebiyatında ”su” temasını inceleyip, nasıl ifade edildiğini, hangi benzetmelerde kullanıldığını ve alegorik anlamını irdelemeye çalışacağız.

Yerleşimleri nehir kenarlarına kurup, düşmanlarından korunmak için su bariyerleri inşa eden atalarımızın hayatlarında su hep çok önemli bir varolma koşulu olmuştur. Suyun önemi ve onun edebiyata yansımaları ya da arketip olarak edebiyata aktarılması en eski Rus kaynaklarında yer almaktadır.

Rusların ilk yazılı yapıtlarından sayılan ”Geçmiş Yılların Öyküsü”nde bu halkın suyla arınma (hamam) geleneği anlatılır; ”Vladimir Monomah’ın Öğretisi” nde ise suya ilişkin şöyle bir düşünce yer alır: ”Kitap okumanın faydası büyüktür; çünkü bilgi evreni besleyen bir ırmaktır. Kitap bilgeliliğin kaynağıdır.”

Edebi yapıtlarda ”su” imgesi bize mevsim değişimlerinin, doğadaki etki ve gücünün daha kolay algılanmasını sağlar, bunların üzerine düşünmemizi tetikler. Suyun gücü ve güzelliğini G.R. Derjavin ve A.S. Puşkin’in şiirlerinde, M.Yu. Lermontov’un düzyazısında da bulmak olasıdır.

Summary

‘Water’ Theme Diversity In Russian Literary Texts

Water is life. And literature, it is image and life reflection. In this paper we will try to investigate water theme in Russian literary texts and display the way it is mentioned, compared and personified.

Lodged on coast of the rivers, using water barriers as protection against the enemy our ancestors had always had one very necessary condition of existence, water. Even in the earliest Russian written sources the importance of water is mentioned and we find how water is transferred to literature as an archetype. In ‘Primary Chronicle’ which is one of the first Russian written sources, bathhouse tradition (purification with water) of Russian people is narrated, also in “Vladimir Monomaha’s Lecture” there is a consideration based on water and it says: “Benefits of reading books are wide ... It after all is a river, cherishing the Universe, it is the source of wisdom ...”

In literature image of water helps us to present revolution of the season, force of the natural phenomena, causes philosophical reflections. Perhaps G.R. Derzhavin was the first to use the description of force and beauty of falling water. We can allocate this feature later in poems of Pushkin, and also in M. Yu. Lermontov’s prose.

Ankara'nın Kaplıcalarına Bir Örnek Kızılcahamam Kaplıcaları ve Maden Suları

Kızılcahamam and its Hot Springs and Mineral Waters as a Sample of Ankara Hot Springs

Prof. Dr. Esin KAHYA
Esin.Kahya@humanity.ankara.edu.tr

Ankara tektonik bir yapıya sahiptir ve bundan dolayıdır ki etrafında birçok ılıcalar vardır. Bu merkezlerden biri de Kızılcahamam'dır. Kızılcahamam sadece ılıcalara sahip değildir, fakat aynı zamanda bazı kaynak suları vardır ve bunlar mineral içerir. Bundan dolayıdır ki onlar birçok hastalıkların tedavisinde kullanılır, örneğin mide ve böbrek hastalıkları gibi.

Summary

Ankara has a tectonic structure and it has a lot of hot spring round the city. One of the important centers is Kızılcahamam. It does not possess only hot spring but it has also certain springs and their water consists of certain mineral. Fort that reason they are useful fort the treatment of certain diseases; for example stomach, kidney and women diseases etc.

İnsanlık Tarihinin Beş Ayrılmazı: Su, Şehir, Uygarlık, Arınma ve Terapi

Five Constants of History of Humanity: Water, City, Civilization, Purification and Therapy

Prof. Dr. Fügen BERKAY
Uludağ Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi,
Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi
fugenberkay@yahoo.com

“Su” ve “Şehir”! Doğanın eşiz hediyesi “su” ile “insan aklı”nın eşsiz ama yıldırıcı ve yorucu eseri uygarlık bu ikilinin ürünüdür.

“Su” bir yandan uygarlığa giden yolda yerleşikliği ve beslenmeyi sağlarken, sürdürülebilir bir düzende karnını ürettikleri ile doyurmaya başlayan “insan” bir kere yola çıkmıştı ve aç kalma riskini en aza indirmekle yetinemezdi. Pandora’nın Kutusu bir kere açılmıştı.

Hayat veren, arındıran, şehri ve uygarlığı ayakta tutan su, hayatı da kutsamalı ve hastalanan insanı iyi etmeliydi.

Isısı ile ısıtan, süzülüp geldiği derinliklerden mineral ve şifa taşıyan su kaynaklarını bulan insan, ılıcalarını bina ile kapladı, donattı, kaplıcalarını yarattı.

Su kültü ve kültürü “geist”in ayrılmaz bir parçası oldu.

Peki bu nasıl oldu? Nereelerde oldu? Sosyal hayatı nasıl etkiledi ve etkiliyor? Türkiye’de ve Bursa’da Dünya’ya göre durum nedir? Sınırlı süremizde Sosyolojinin süzgecinden bu soruları geçirip tartışacağız.

Summary

“Water” and “City”! The invaluable gift of nature, “water,” and civilization, the unmatched, but fatiguing and cumbersome product of “human mind,” are the making of these two.

While, on the one hand, “water” provided for the settlement and nutrition on the road to development of civilizations, “humanity” embarked upon a trip and the sustainable system of mankind’s self-sufficiency would not be enough to merely avoid hunger continuously. Pandora’s Box was opened once and for all.

Water that gives life, that purifies, that holds civilizations intact; should have also sacralized life and treat the illnesses.

Humans discovered sources of water that carried minerals and various treatments to illnesses from the depths of the hemisphere; built atop these sources and created the spas.

The cult and culture of water have become an inseparable part of the “geist.”

How did this happen then? Where did it take place? How did it influence social life and to what extent does it still influence? What is the condition in Bursa, in Turkey, in comparison to the world in general? We will discuss these issues through the lens of sociology in our limited time allotted.

The Thermal Water of Montegrotto and Abano: from the Present Back to Aponus and Before

Prof. Dr. Giorgio ZANCHIN

Department of Neurosciences, Padua University, Italy

giorgio.zanchin@unipd.it

The thermal water which springs close to the Euganean Hills is utilized for therapeutic purposes in different locations, mostly in the renowned Abano and Montegrotto Terme. The actual exploitation of the springs started in 18th century, when Vallisneri (1733), Vandelli (1761), Mandruzzato (1789) among others set up systematic investigations on its physico-chemical properties and medical effects.

The interest for the therapeutic action of the Euganean thermal water, albeit without the support of analytical data on the water itself nor of scientific clinical investigations on patients, had regained momentum after the Middle Ages, thanks mainly to Pietro d'Abano (1257-1315), Michele Savonarola (1384-1462), and Gabriele Falloppia (1523- 1562).

Euganean hot springs have a much more ancient history, discovered at the beginning of 20th century when the use of this thermal water was documented as getting back to the 8th-7th century BC in a sacral frame.

Recent archaeological findings by the Department of Archaeology of the Padua University, which will be illustrated, give us new insight on the complexity of the structures and on the relevance of these *thermae*, celebrated by authors such as Pliny the Elder and Claudius Claudianus, during the Roman Empire.

Bursa’da Sular, Kaynakları ile Kaplıcalar

Bursa’s Thermal Springs and Water Sources

Prof. Dr. Gönül CANTAY
g.cantay@hotmail.com

Bildiri içeriğinde, Bursa şehrinin tarihi topografyası bütünlüğünde işlevsel yapıları inşa edilirken, coğrafi topografya koşulları kadar su kaynaklarına da bağlı kalındığını ve şehrin yapılaşması sürecinde, şehir dışında yer alan Çekirge kaplıca bölgesinin, Osmanlı Türk yönetimindeki 14. yüzyılın ilk yarısından başlayan yapılaşmasının, şehrin kale-şehir konumunu değiştirerek, ovaya açılmasını sağladığını, bununla beraber Murat Hüdavendigâr Külliyesi’nin inşaatıyla birlikte Çekirge’nin Bursa şehrinin yerleşime açılan konumunun belirlenerek, Bursa’nın batı sınırının belirlendiği bir durum kazandırıldığını, hemen her dönemde önemini devam ettiren kaplıca yapılarına daha Sultan II. Bayezid döneminden başlayan onarım ve ilâveler kadar, 16. yüzyılda Kanunî Sultan Süleyman tarafından veziri Rüstem Paşa’ya yeni bir kaplıca yapısı inşaatının gerçekleştirilmiş olmasının, Türkiye Cumhuriyeti Devletimizin modernleşme sürecinde kaplıca yapıları kadar kaplıca tedavileri için yeni yapılaşmaya önem verdiği, kaynaklar ve belgeler ışığında yer alacaktır.

Summary

This paper studies the following statements in the light of the specified references and the documents. When the functional structures have been built as a whole of the historical topography in the city of Bursa, the water sources were considered as much as the geographical topography conditions. In the process of the construction of the city, the structuring of Çekirge thermal springs area out of the city, in the beginning of 14th century which was reined by Ottoman-Turkish, has been changed the castle-city state by spreading to the plain. However with the construction of the Külliye of Murat Hüdavendigâr locating the residential areas of Bursa city, Çekirge has been assessed as the western border of the city. Almost in every era the thermal springs have been given much importance that even the maintenance and the additions started in Sultan II. Bayezid era and in 16th century a new thermal spring has been constructed by Rüstem Paşa in the very order of Kanuni Sultan Süleyman. In the modernization process of Turkey Republic, the thermal springs treatments as well as thermal spring structures has been given importance.

From St. Nectan's Well to Jermyn Street

M Sc. Belinda HEATHCOTE (U.K.)
bheathcote@hotmail.com

The use of water for healing has as long a history in the British Isles as elsewhere. Healing springs were dedicated to saints whose origins are lost in mythology, particularly in the west of England and Wales. The dating of the miraculous happenings is equally vague, many being in the 6th and 7th centuries but the Romans who left Britain very early in the 5th century had developed the City of Bath into the only non-military settlement in England, providing both healing and relaxation at the only hot spring in the country well before that. Sophisticated installations like this fell into disuse when the Romans left but “holy” wells with reputed healing properties continued to be part of community life, often with complex rituals, throughout the country. By the 17th century the idea of water as a curative medium had extended to sea-bathing which became as fashionable as “taking the waters” at an inland spa, particularly in the 18th century creating “seaside resorts” like Scarborough in Yorkshire and Margate in Kent. It also led to the invention of bathing huts and bathing gowns to protect public morality. In 1856 the hot-dry-air bath with its accompanying cold plunges, washing and massage as in Roman times was re-introduced under the name of “Turkish Bath” after a campaign by David Urquhart, a one-time Consul in Constantinople who saw them as a socially unifying, classless phenomenon – including the (in)famous Jermyn Street baths.

Ankilozan Spondilitte Kaplıca Tedavisinin Yeri

The Effect of Balneotherapy on Ankylosing Spondylitis

Prof. Dr. Hidayet SARI

İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana bilim Dalı

Ankilozan Spondilit (AS) özellikle omurgayı tutan ve omurgayı zamanla ankiloza götüren kronik, iltihabi romatizmal bir hastalıktır. Hastalığın tedavisinde ilaç tedavisi dışında hasta eğitimi, fizik tedavi, egzersizler ve kaplıca tedavisi önemli yer tutar. Özellikle kaplıca tedavisinde, kaplıca suyunun sıcaklığı, içindeki kimyasal maddeler ve radon gazının radyoaktivitesi ağrı ve iltihabı azaltır. Ayrıca, kaplıca suyu içinde yapılan su içi egzersizlerinin hareketlerin açılmasına, omurganın ankiloza gitmemesine ve postürün düzelmesine yardımcı olduğu saptanmıştır. Türkiye’de ve dünyada yapılan klinik deneysel çalışmalarda kaplıca tedavisi gören ankilozan spondilitli hastaların ortalama dokuz ay süreli olarak ağrılarının olmadığı ve hareketlerini normal biçimde yapabildikleri saptanmıştır. Kaplıca tedavisi doğal bir tedavi olduğu için uygun endikasyonlarda vücudun tamir gücünü artırmaktadır.

Sonuç olarak; kaplıca tedavisi AS’li hastalar için ağrı ve hareket kısıtlılığının açılması yönünden uzun süreli olumlu etkileri olan bir tedavidir. Senede bir veya iki kere 21 seanslık kürler halinde bu tedavinin görülmesiyle bu romatizmaya bağlı sakatlığın önlenmesi bakımından kaplıca tedavisinin faydalı ve koruyucu olduğunu söyleyebiliriz. Bildirimizde bu konuyla ilgili literatürü tartışacağız.

Summary

As ankylosing spondylitis (AS) is a rheumatological disease that specially effects the spine, finally resulting with ankylosis. Besides drug therapy, patient education, physical therapy, exercises and balneotherapy are highly important in the treatment of AS. Specially in balneal therapy, heat of the spa, the chemical elements in it and the radioactivity of the radon gas decreases pain and inflammation of patients. Besides, it is noted that exercises practiced during balneotherapy increases range of motion, corrects posture, and prevents the spine from being ankylosed. Clinical studies carried out in Turkey and all over the world have shown that patients with AS who were treated by balneotherapy did not have pain all through nine months and were able to carry out their normal activity of daily living. As balneotherapy is a natural way of treatment, it stimulates the body’s power of healing and regeneration, when indicated properly.

As a result, balneotherapy of AS patients has long lasting influence on treatment of pain and increases the range of motion. We can conclude that, balneotherapy applied one or twice a year through 21 days is beneficial and prevents disability due to this rheumatological disease. In this paper, literature about the subject is going to be discussed.

Bursa’da Hamam Gelenekleri

Traditional Bathing Customs in Bursa

Yrd. Doç. Dr Hülya TAŞ

Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
htas@uludag.edu.tr

Türk kültürünün bir parçası olan hamam gelenekleri geçmişte sosyal yaşamda büyük bir yer tutmasına karşın, günümüzde eskisi kadar olmasa da varlıklarını devam ettirmeye çalışmaktadır. Bursa’da çeşitli vesilelerle hamam törenleri yapılır. Kadınlar arasında düğünden bir gün önce yapılan “gelin hamamı”, erkeklerin kendi aralarında yaptığı “damat hamamı” bebeğin 40. günü kutlanan “kırk hamamı”, bir dilekte bulunan kişinin istediği gerçekleştiğinde yapılan “adak hamamı” gibi.

Hamamların ve şifalı suların insan sağlığına iyi geldiği halk tarafından tecrübe edilmiştir. Çocuğu olmayan kadınlar hamamın en sıcak yerindeki kurnalara ve havuzlara otururlar. Bu 15-20 gün sürer. Bu süre içinde adak adarlar (Çekirge hamamı). Adakları olunca hamamı bir günlüğüne tutar ve tüm halkla açarlar. Adak hamamında yıkanmak sevap sayılır. Adağı olan kişi gelenlere çeşitli ikramlarda bulunur.

Damat hamamı, akraba ve erkek arkadaşlar arasında olur. Topluca yıkanılır. Erkek hamamında eğlence yoktur.

Kırk hamamında da bebek özel bir törenle kırklanır. Bu törene tüm akraba ve yakın çevre çağrılır.

Gelin hamamına gelin arkadaşları ve oğlan tarafının gençleri katılır. Hamamda yenilir, içilir, oynanır. Gelin hamamının tüm masrafları oğlan evi tarafından karşılanır. Gelin hamamda türkülerle, manilerle soyundurulur. Oğlan evi tarafından gönderilen bohça orada açılır. Eski bir hamam bohçasında bulunan malzemeler şunlardır. Hamam yaygısı, havlu, peştamal, hamam nalını, hamam taşı, kese ve sabunluk tarak, takı kutusu vs.

Summary

Bathing customs which are a part of the Turkish culture had a significant place in daily life in the past and today despite the decrease in significance these customs are still trying to survive. There are a variety of bathing ceremonies held in Bursa. Women have a “bride’s bath” one day before a young girls wedding, men have a “groom’s bath” amongst themselves before a wedding, the 40th day of a new born is called “40th day bath” and a “wish bath” ceremony is held when a wish made before is granted.

The traditional Turkish baths and natural hot spring water have a healing effect that is widely experienced by the people. Women having fertility problems tend to sit in the hottest corners and pools. This goes on for 15-20 days and a wish is made during this time (Çekirge Bath) when the made comes true the Bath is usually rented for one day and serves to the public for free as charity. It is considered to be a good deed to have a bath at a “wish bath”. The person who has made the wish also offer food and drinks to the guests.

“Groom’s Bath” is a ceremony amongst men, relatives and friends. Men bath together. “There is no entertainment in the men’s bath. “40th day” bath is a ceremony where the baby is bathed in a special ceremony, all relatives and friends are invited to 40th day bath ceremonies. The attendants of the Bride’s bath are the bride’s friends and the young women of the groom’s side of the family. Women dance to music and are accompanied with beverages. All the expenses of the bride’s bath are paid by the groom. The bride is undressed with folk music and poems. A bundle sent by the groom’s family is opened there. The items in a traditional bathing budle are a bathing cloth for the floor, towels, a waist cloth, a pair of bathing clogs, bathing bowl, scrubbing pouch, soap case, a comb and a jewelry box. Etc...

İnancın Kutsallığında Su ya da Suyun Kutsallığında İnanç

Water in The Sanctity of Faith / Faith in The Sanctity of Water

Prof. Dr. Zühre İNDİRKAŞ

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Sanat Tarihi Bölümü Genel Sanat Tarihi Anabilim Dalı

zuhreindirkas@superonline.com

Bin yıllar önce, insanın evrenin oluşum sürecini açıklama çabalarında su, yaratılış mitoslarının ana ögesi olmuştur. Hemen tüm yaratılış mitoslarında kozmos sudan varolur. Su, yaşamın başlangıcı olduğu gibi aynı zamanda eskatolojik mitosta da dünyanın sonunu getiren ögedir. Kozmolojide tufan olarak nitelenen dünyanın suyla kaplanarak insanlığın yok oluşu da bütün inançlarda yer alır. Başka bir deyişle ilksel insan için su hem yaşam hem ölüm gücünü temsil eder.

Mısır mitoslarında Güneş Tanrısı Atum, Re ile okyanus olan Nun'da yaşıyordu. Sümerlerde de yaratılışın başlangıcı denizdi. Asur Babil mitolojisinde ilk tanrılar tuzlu ve tatlı suyun karışımından oluşmuştur. Hindularda yeryüzü ve bütün var oluşu destekleyen Agni, suların doğmuştur. Tüm dünya mitoslarında da benzeri örnekler görülür.

İslamık öncesi Türk toplumlarında da evrenin oluşumunda su başta gelmektedir. Türklerde birbirinden farklı yaratılış inançlarının ortak yönü yer, gök ve su üçlemesidir. Türklerin evrenin oluşumuna ilişkin ilk ipuçlarına Göktürkler'e ait Orhon Kitabelerinde rastlanır. Buna göre gök ve yer olmadan önce herşey sudur. Suya ilk harekete geçirici olarak bakılmıştır.

Bunun dışında tarihsel süreç içinde Türk inanç sisteminde suya yüklenen çeşitli kutsal anlamlar olduğu görülür. Bunlar, *İrk Bitig*, *Kutadgu Bilig*, *Divanü Lügat-it Türk* gibi tarihsel kaynaklar başta olmak üzere *Ural Batır*, *Manas*, *Dede Korkut*, *Koroğlu* gibi destanlarda da dile getirilmiştir. Günümüzde Anadolu insanının belleğine yerleşmiş olan bu inançlar biçim değiştirerek geleneklere dönüşmüştür.

Bildirinin amacı insanın varoluşunun ön koşulu olan suyun İslamık öncesi Türk toplumlarında doğacılık anlayışı bağlamında yüklendiği kutsal anlamları ayrıntılarıyla irdelemek ve günümüz geleneklerindeki izlerini dile getirmektir.

Summary

Down through the ages, water has been an essential element of human beings' efforts to explain the formation of the universe through creation myths: in nearly all such myths, it is from water that the cosmos comes into being. Just as it is the starting-point of life, so too is water the element that results in the end of the world in eschatological myths. The destruction of humanity through inundation by a world-engulfing flood is also a part of every faith.

Among the ancient Egyptians, the solar deities Atum and Ra both dwelt in the ocean, called "Nun". For the Sumerians, creation began in the sea. In the mythology of Assyrian Babylon, the first gods emerged from the confluence of fresh and salt water. In Hindu beliefs, Agni, a deity who supports the earth and all existence, was born of water. Similar examples are to be found in other mythologies all around the world.

In pre-Islamic Turkic societies, water was also instrumental in the creation of the world. Although Turkic creation beliefs may differ in specific details, the trinity of earth, sky, and water is common to them all. The earliest-known indications of early Turkic beliefs about the creation of the world are to be found in the Orhon inscriptions of the Göktürks:—Before there was earth or sky there existed only water, which was seen as the prime mover or first cause of existence.

Throughout history, water has been fraught with a variety of sacred meanings in Turkic be-

lief systems. This is apparent not just in historical sources such as *İrk Bitig*, *Kutadgu Bilig*, and *Divanü Lügat-it Türk* but also in epics such as *Ural Batır*, *Manas*, *Dede Korkut*, and *Köroğlu*. Entrenched in the minds of Anatolian people, these ancient beliefs have evolved and become traditions that are still held onto in our own day.

This paper examines various details of the sacred meanings which are imparted by water, a prerequisite for human existence, in the context of the naturalistic attitudes of pre-Islamic Turkish communities while revealing their influences upon traditions tod

Die Versuche von Johann Anton Güldenstädt (1745-1781) zur Behandlung von Patienten mit dem Wasser der warmen Quellen am Flusse Terek

Johann Anton Güldenstädt (1745-1781)' in Terek Irmağı Kenarındaki Sıcak Kaynak Suları ile Hastaları Tedavisi

Olga IODKO

St. Petersburger Filiale des Archives der Russischen Akademie der Wissenschaften

Das XVIII Jahrhundert war für Russland eine Zeit der intensiven Erkenntnis des Landes. In 1739 war bei der Akademie der Wissenschaften des Geographische Departement geschaffen, dessen Aufgabe die Zusammenstellung der Karten Russlands war. In 1745 war von seinen Bemühungen der Atlas Russisch herausgegeben. Für das weitere Studium des Landes hat die Akademie der Wissenschaften in 1768-1774 die 5 Expeditionen organisiert. Für die Teilnahme an einem von ihnen in 1768 zu St.-Petersburg war Johann-Anton Güldenschedt (1745-1781) eingeladen. Er ist in Riga geboren worden, lernte in Berliner medizinische Kollegium, in 1767 hat in Frankfurt auf der Oder die Dissertation auf die Stufe des Doktors der Medizin zum Thema verteidigt: «*De theria virum corporis humani primitivarum*». Im Bestande von der akademische Expedition hat er Südrussland, Nordkaukasien und Georgien besucht. Dort sollte er der Böden, der Wasserstraßen, der Landwirtschaft, der Handwerke, sowie die Forschung der Heilhandlung der Mineralwasser studieren. Im Schwimmbad der Flüsse des Tereks und Sunschi auf dem Territorium des damaligen Astrachaner Gouvernements hat er etwas Quellen geöffnet, die er (verwendend sie wie äußerlich als auch innerlich) die Krankheiten des bereits Umfangs behandelte: die Hämorrhoiden, den Skorbut, die harnsauer Krankheit, die Gicht, die Lepra, die Krätze, die Katarakta.

Als Ergebnis der Forschungen Güldenschedt hat für das Medizinische Kollegium die Beschreibung der heilsamen Quellen auf dem Latein gemacht: «*Descriptio Thermorum ad fluvium Terek in Gubernio Astrachanensi sitorum geographica, chemical et medica*». Ihr Manuskript, wie auch «der Geschichte der Krankheiten» derselben Jahre im St.-Petersburger Archiv der Russischen Akademie der Wissenschaften in Verwahrung sein. In 1777, 1780 und in 1790 Jhs., dieses Werk war russisch unter dem Titel: «*Географическое, химическое и врачебное описание теплиц в Астраханской губернии при реке Тереке находящихся*», und auf deutsch – in 1782 unter dem Titel: «*Geographisch-Physisch-Medicinische Beschreibung der in dem Astrachanschen Gouvernement an dem Terek-Fluss befindlichen warm Bäder*» veröffentlicht. Der Artikel entheilt die folgenden Abteilungen: 1. Von der Lage und Anzahl der Warm Bäder. 2. Von den physischen Eigenschaften und chemischen Bestandteilen der Bäder. 3. Von den medizinischen Kräften der warmen Bäder. 4. Von der allgemeinen Heilmetode bei den warmen Bäder. 5. Von den einzelnen Kuren bei den warm Bäder.

Zur Zeit können des Wassers, beschrieben I.-A.Güldenschedt auf die Region des modernen balneologischen Kurorten Sernowodsk in Tschetschenien gebracht sein, wo die Behandlung der Krankheiten als herzliche-gemäß- und nervösen Systeme, der Organe der Bewegung, der haut- und weiblichen Krankheiten, sowie der chronischen Vergiftungen durchgeführt wurde.

Use of Sanatory Treatment in Therapy of Certain Diseases of The Oral Cavity and Masticatory Organ in Cieplice Resort

Iwona BEDNARZ¹, Mieszko WIECKIEWICZ²

¹Department of Oral Surgery, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław, Poland

**²Division of Dental Materials, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław, Poland
m.wieckiewicz@onet.pl**

Cieplice Resort is one of the oldest spas in the Sudety mountains. In the documents of 1318, the first time we meet the Polish name for contemporary Cieplice Resort. This name was Cieplowodzy. This town is located entirely in the Jelenia Góra Valley, next to the Kamienna river. Currently, Cieplice Resort is the most charming district of Jelenia Góra city. The basic function of the spa is a large sanatory base, treatment and local water sources. The waters are strongly alkaline, with low mineralization (600-850 mg/dm³), and occur in very different temperatures (28-44 °C, up to 90 °C). Depending on the composition, waters are used in drinking and bathing cures.

Clinical experience have convinced the Leader of the Department of Oral Surgery, Medical University of Wrocław to settle the problems of dental spa treatment. Dental Division of Research and Consultation Center began operations in October 1982.

On the base of this division was created the research program: Developing a model of inclusion of dental treatment to the complex spa therapy. This subject was part of the departmental scientific problem under the title: Optimization of spa treatment.

We have accepted following guidelines:

- a) - use of spa guests stay (24 days) in the spa also for dental treatment.
- b) - to evaluate the usefulness of natural spa materials such as waters and mud for dental treatment

In the Dental Division of Research and Consultation Center were treated temporomandibular disorders and periodontal diseases.

Antik Çağdan Günümüze Bir Spa Merkezi: Pamukkale (Hierapolis)

A Spa Center From Ancient Time to Day: Pamukkale (Hierapolis)

Doç. Dr. Mustafa KARATEPE

**Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı DENİZLİ
mkaratepe@pau.edu.tr**

Denizli ilinin 18 km. kuzeyinde yer alan Hierapolis antik kenti kuruluşundan beri bir Spa merkezi olarak ün yapmıştır. Hierapolis Bergama Krallarından II. Eumenes tarafından MÖ. II. yüzyıl başlarında kurulmuştur. Pek çok tapınak bulunmasından dolayı arkeoloji literatüründe kutsal kent olarak bilinmektedir. Kent Roma ve Bizans dönemlerinde de önemli bir merkez olmuştur. Hz. İsa'nın havarilerinden Aziz Philippos'un mezarı burada bulunduğu için hristiyanlar tarafından da önemli kabul edilmektedir. Kente 12 yüzyılın sonlarından itibaren Türkler yerleşmiştir.

Hierapolis'ten çıkan kaynak sularının oluşturduğu traverten yapılar kente dünyada biricik olma özelliğini kazandırmıştır. Kaynaktan çıktığında 35 santigrat derece sıcaklıkta olan ve yüksek miktarda kalsiyum hidro karbonat içeren suların içinde bulunan kalsiyum çökelerek traverten yapıları oluşturmaktadır. Çökelen kalsiyumun oluşturduğu beyazlık kente inci görünümü vermektedir.

Hierapolis ve çevresinde farklı özellikleri olan 17 termal kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklar antik çağdan günümüze kadar tedavi amacıyla kullanılmıştır. Antik dönemden itibaren Hierapolis'in termal sularından şifa arayan hastalar tedavi için buraya gelmişlerdir. Hierapolis'teki Roma nekropolünde kent dışından gelen pek çok kişinin mezarının bulunması kentin bir tedavi merkezi olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir.

Ünlü Yunan tarih ve coğrafya yazarı Strabon M.S.9 yılında Denizli bölgesine gelmiştir. Strabon Hierapolis'e yakın bölgede bulunan bir tapınak ve tapınak yanında yer alan önemli bir tıp okulunun varlığından söz etmektedir. Strabon'un bahsettiği bu okuldan yetişen hekimlerin hastalarına hidroterapi uygulamış olmaları muhtemeldir.

Pek çok medeniyette olduğu gibi Türklerde de su kutsaldır. Hierapolis çevresine yerleşen Türkler bu kaynakları korumuş ve kullanmaya devam etmişlerdir.

Bu bildiri ile Hierapolis çevresindeki termal kaynakların tıp ve kültür tarihindeki öneminin tartışılması amaçlanmıştır.

Summary

Located 18 km North side of Denizli Town, Hierapolis ancient city has already been well-known by its SPA from its foundation. Hierapolis had been founded by Pergamon King Eumenes II in the beginning of the II. Century BC. It is also known as a Holy City in archaeological literature because of many temple around the city. Hierapolis had been important center during Roman Byzantine time too. One of the Apostle of Christ Jesus, Saint Philippos's tomb was also here. Turkish had started to move the city at the end of 12th century AD.

Spring Water comes from the Hierapolis deposits travertine on the plateau and makes here unique place in the World. Spring water in the first time is 35 C. This calcium oxide-rich waters deposits Ca particles and makes white travertine. It gives the city pearl appearance.

There are spring waters in Hierapolis and around Hierapolis that consist of 17 different characters. These waters have been used for medication from ancient time to now. Patient had come to Hierapolis in order to look for medication. So, there are many necropole belongs to other people from the outside of the Hierapolis. That shows Hierapolis was important medication center for ancient people.

Famous Grek history and geo writer Strabon came to Denizli in 9 AD. Strabon was telling a temple and an important medical school near the temple. Medical Doctor educated from this school might medicate “hydrotherapy”.

As in most of the civilization, Water is holy for Turkish too. Turkish people moved around Hierapolis had kept and continued to use this spring water.

The aim of this presentation is to open discussion about the spring water around Hierapolis via importance in medical and civilization history.

English Spas in American Journey Reports at the Turn of 18th and 19th Century

Dr. Katarzyna STELMASIAK

The Jan Kochanowski University of Humanities and Sciences

The Branch in Piotrków Trybunalski

kstelmasiak@wp.pl

Hydrotherapy has been one of the most well-known treatments since the ancient times. Many ill people travelled to places famous for healing waters i.e. those different from normal water due to taste, smell, and sometimes also temperature. Mineral waters as well as hot springs were used not only to replace water loss in the organism, but also as a precious medicine against various illnesses that people suffered from.

Hot springs were known on the British Isles as early as in the Celts' times. However, the first real baths were created in the Roman times. The most famous English spas i.e. Bath and Buxton were founded in 1st century B.C.

In the Middle Ages hydrotherapy declined as bathing as such was associated with sinful body exposure. Not until the Renaissance there was a fundamental turning point. The spas which declined during the Middle Ages flourished again and totally new health resorts were founded such as Harrogate and Knaresborough. In 17th century further health resorts emerged like the one in Epsom, and the end of the century brought the first chemical analyses of the waters. In the year 1694 the chemical composition of the Bath hot springs was examined.

In 18th century visiting health resorts became a social attraction. Tourists visited the most known and famous spas, and for many it was the main destination. New spas were founded, among others the one in Cheltenham. The social life in Bath, Buxton or Harrogate attracted many extinguished figures of the political and cultural life. The fame of these places went far beyond England and for that reason many of the visitors were foreigners. Despite being a social attraction health resorts also had an important role in treatments. Bathing and drinking mineral waters was recommended by doctors in treating many diseases such as rheumatism, gout, neurological disorders, sciatica and liver problems.

The Victorian Era brought a further development of such forms of medical treatment. Among others Askern, Droitwich and Scarborough were founded.

The life in health resorts impressed their visitors. In many reports the travellers described towns, architecture and unique atmosphere of these places. Much consideration was also given to hydrotherapeutic treatments. In their diaries and letters they wrote about fashion, entertainment and other visitors/patients.

The XIXth Century Press Pictures in Polish Kingdom as a Source for a Study of Health Resort Culture

Prof. Dr. hab. Jarosław KITA
Institute of History, University of Łódź
jaroslawkita@poczta.onet.pl

In the second half of the XIXth century in Polish Kingdom there has been substantial progress in the development of printing techniques. This observations also applies to illustrative graphics. Woodcut as a technique of describing the events, designed to press pictures was cultivated by the most outstanding artists. Thanks it, illustrated magazines in Polish Kingdom developed quickly and belonged to the most widely read publications. In the papers of this magazines appeared number iconographic motif, such as: views of various buildings and equipment, panoramas and landscapes commanded places and cities, portrait of eminent and merit person.

At that time took place a revitalization of health resort culture in medical fields. As it were, the qualities of long known European resorts were being "discovered" anew and the native health resorts and spas were becoming more and more popular. Not only was the medical treatment the purpose to visit the spa but it became a fashion and important in term of social contacts.

So let's pose the question if the wide concept of health resort culture also found in range of interests of creators illustrative graphics then? Is among the various iconographic motifs appeared woodcut showing the facilities and equipment located in the areas of spas? If so, were only illustrated object designed for balneotherapy and hydrotherapy, or also appeared object designed for entertainment and making free time more pleasant. Moreover, were published portraits of merit for the development of the resort culture on the columns of the Polish Kingdom press?

The basis for this analysis were the illustrated magazines appearing on the terrain of Polish Kingdom in XIXth and early XXth century. These periodicals were reaching mainly these social groups from which the patients of health resorts derived, and these magazines were widely read throughout all the land then Polish.

„Hat Du genommen a Bad?“ Bad und Kur im Jüdischen Witz

„Bir banyo aldın mı?“ Yahudi Hicvinde Banyo ve Kaplıcalar

Dr. rer. med. Dipl.-Soz. Gerald KREFT
Neurologisches Institut (Edinger-Institut)
Neuroscience Center Frankfurt am Main

Im ausgehenden 19. Jahrhundert bildeten Kuraufenthalte ein Element der Verbürgerlichung europäischer Juden. In den renommierten Bädern Westböhmens (Karlsbad, Marienbad, Franzensbad) stellten sie beispielsweise – bis zur Annexion durch Nazi-Deutschland – die Majorität der Sommergäste. Hier trafen nicht nur Juden und Nichtjuden, sondern Juden verschiedener Kulturen und Nationalitäten aufeinander (Assimilierte, Orthodoxe oder Zionisten aus Polen, Russland, Tschechien, Österreich und Deutschland). Zeitlich befristet, räumlich begrenzt, wurde der Aufenthalt in der Idylle einer Genesung versprechenden, Konflikte des heimatlichen Alltags suspendierenden Kuratmosphäre zum Ort neuartiger sozialer Begegnungen. Dieses vielfältig gebrochene Spektrum wechselseitiger Wahrnehmungen findet sich in zahlreichen jüdischen Witzen lustvoll reflektiert. Sie stellen damit eine einzigartige, von Medizinhistorikern bislang kaum erschlossene Quelle dar.

Über einen solchen – instrumentellen – Gebrauch *jüdischer Bad- und Kurwitze* geht mein Vortrag jedoch hinaus. Im Mittelpunkt stehen die Witze selbst: Es wird nicht nur gefragt, welche Realitäten sie thematisieren, sondern auch, *wie* sie dies tun, wie Bad und Kur im jüdischen Witz erscheinen bzw. imaginiert werden. Form und Inhalt bilden hier eine (explosive) Einheit. Angesprochen werden spezifisch jüdische Witzstrukturen ebenso wie jüdische Einstellungen zu Gesundheit und Hygiene oder antisemitische Stereotypen.

Die oftmals gepriesene, versöhnende Kraft des jüdischen Witzes erweist sich im befreienden Lachen über sich selbst. So antwortet jener jüdische Kurgast, der beim Verlassen der Badeanstalt von einem anderen gefragt wird: „*Hast Du genommen a Bad?*“ mit einer Gegenfrage: „*Wieso, fehlt eins?*“.

Tuzla İçmeleri: İstanbul'un Yakınında Ünlü Bir Kaplıca Merkezi

Tuzla İçmeleri: Ein berühmter Kurort in der Nähe von İstanbul

Yrd. Doç. Dr. Mahmut GÜRGAN

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi AD.

mgurgan@gmail.com

İstanbul'un Anadolu yakasında, merkeze 32 km mesafede bulunan Tuzla İçmeleri, mineral su kaynakları ve şifalı banyoları ile ünlü bir kaplıca merkezidir. Tuzla İçmeleri, 70 bin metrekarelik bir alanda yer alan tesisleri ile şifalı sulardan yararlanmak isteyenlere hizmet vermektedir. Bu tesislerde, 560 metre ara ile, biri "Küçük Kaynak" diğeri "Büyük Kaynak" adı ile bilinen iki şifalı su kaynağı bulunmaktadır.

Tuzla kaplıcaları ülkenin en eski kaplıcalardandır. 16. yüzyılda yaşamış olan Evliya Çelebi seyahatnamesinde, bu şifalı suların yaz aylarında İstanbul ve çevre bölgelerden gelen ziyaretçiler tarafından kullanıldığından bahsetmiştir. 1927 yılında, Avrupa kaplıca kültürünü iyi tanıyan Atatürk'ün tesisleri ziyaretinin ardından, bu kaplıcalardaki tesisler yeniden ele alınarak geliştirilmiştir.

Günümüzde de bu tesisler içme ve banyo amaçlı olarak kullanılmaktadır. Şifalı suları orta-lama kalsiyum seviyesinin üstünde, yüksek mineralli bir içeriğine sahiptir. İçme suyundaki bu yüksek mineral içeriği sayesinde bu sular, hazımsızlık ve mide yanması gibi sindirim sisteminin fonksiyonel rahatsızlıklarında, böbrek taşlarında, gut ve şeker hastalıklarında etkilidir. Ayrıca ince ve kalın bağırsaktaki kronik iltihaplar, pankreas, safra kesesi, karaciğer hastalıkları, kabızlık ve diyabet durumlarında faydalıdır. İçme kurunun ilk gününde 2 litre, ikinci gününde 3 litre ve üçüncü gününde 2,5 litre su tüketimi önerilir. İçme suları tesis çevresinde şişelenmiş olarak da satılmaktadır.

Banyoların ise romatizmal ve dejeneratif eklem ve kas rahatsızlıklarında, ortopedik şekil bozukluklarında, cilt hastalıklarında ve jinekolojik hastalıklarda yararlı olduğu belirtilmektedir.

Zusammenfassung

Tuzla İçmeleri ist ein berühmter Kurort mit ihrem Mineralwasserquellen und Heilbäder, auf der anatolischen Seite von Istanbul, 32 km. entfernt vom Zentrum. Die auf einer Fläche von 70 tausend Quadratmetern gebaute Anlagen der Heilbäder in Tuzla İçmeleri dienen jenen, die die Vorteile des heißen Mineralwassers nutzen möchten. In Tuzla befinden sich außerdem zwei Heilwasserquellen, mit den Namen "Kleine Quelle" und "Große Quelle", die 560 Meter voneinander entfernt sind.

Bei den Heilwasserquellen von Tuzla handelt es sich um einige der ältesten Heilbäder im Lande. Bereits Evliya Çelebi, der osmanische Reiseautor des 16. Jahrhunderts, beschreibt sie: „Diese heilkräftigen Wasser werden in den Sommermonaten von Besuchern aus Istanbul und Umgebung benutzt.“ Zu offiziellen Heilbädern wurden sie 1927 nach einem Besuch des Republikgründers Atatürk ernannt, der ein großer Fan europäischer Kurstädte war.

Zurzeit werden die Heilbäder für Trink- und Badekuren genutzt. Ihr Wasser hat einen sehr hohen Mineralanteil, vor allem die Kalziumwerte liegen weit über dem gewöhnlichen Durchschnitt. Dank dieses hohen Mineralstoffgehalts soll das Trinkwasser mit einer Trinkkur vor allem bei Leberkrankheiten, Nierensteinen, Blasenentzündungen, Diabetes, Gicht, Magen- und Gallenblasenbeschwerden, sowie ähnlichen Beschwerden heilende Wirkungen haben. Zur Trinkkur wird der

Verzehr von 2 Litern Wasser am ersten, 3 Liter Wasser am zweiten und 2,5 Liter Wasser am dritten Kurtag vorgeschlagen. Das Heilwasser wird in der Gegend auch schon in Flaschen verkauft.

Die Heilbäder werden vor allem bei rheumatischen und degenerativen -Erkrankungen der Gelenke und Muskeln, bei Haltungsanomalien, Hauterkrankungen und gynäkologischen Krankheiten benutzt.

Healing baths in XIV century Kingdom of Naples - Pozzuoli

Dr. Małgorzata Chudzikowska - WOŁOSZYN OLSZTYN

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych

Uniwersytet Warmiński - Mazurski w Olsztynie

m.chudzikowska@uwm.edu.pl

The turn of XII and XIII century for middle ages in Europe turned out as a carrier of deep and permanence transformation. Especially evolution of society which gradually started to become more secular. Long existed and based on a church criterion fossilized threefold system in which were co-operate *oratores, bellatores et laboratores* collapsed. City evolution bit by bit totally changed feature of middle ages civilization. There appeared new dynamic social classes like merchants, townspeoples, jurists, medicals and students which were attracted by arising university in city centers. Interest of an intellectual goods of antiquity blowed up with a new force. This new world of science was dominated by scholasticism which was focused on philosophy and theology of course. Medicine science revived a little bit slower and thanks to it the human body again become an object of attention. The thirst dragging and developing science there could be seen especially in Italy where arised a web of universities and high schools - Salerno, Pavia, Padua, Naples, Siena, Rome and Perugia. Society started to believe that the human body not only can be a tool of sin but it is a thing that we can not disregard or neglect as well. It turned out that the human body can be a value and it can serve spiritual cause as well. The body had become at last a residence of soul and the medicine science started to be understanding like a treatment the very soul. The middle ages rulers began gradually understand and support the idea of mercy against society. There appeared an institution of Middle ages hospitals. Funding these caring places was especially seen in XIII and XIV century Kingdom of Naples. In 1298 the King of Sicily Robert had approved the foundation of hospital in Tripergole short way off Naples. This hospital supposed to care about poors and ailing which were arriving to hot spring located in this region. Tripergole was adjoined with primeval city Puteoli (Pozzuoli today) which was abundant witch fountain field of thermal water. This city in a Roman period experienced dynamic appreciation. It was a huge commercial and exclusive rest centre as well. The Emperor Caligula united it witch a famous Baiae. The XIV century gives Puteoli the new splendour. To the city arrived bathers who enjoyed in healthy water adequacy. In honour of spa was written a poem of Pietra d'Eboli – *De balneis Puteloaneis* which was pervasived in whole Italy and thanks to it this primeval sources gained new fame.

Die Behandlung Psychischer Störungen und Funktioneller Erkrankungen in Deutschen Naturheilanstalten vor dem Ersten Weltkrieg

Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Ruh Hastalıklarının ve Fonksiyonel Bozuklukların Alman Doğal Tedavi Tesislerinde Tedavileri

Dr. Marina LIENERT
Technische Universität Dresden
Medizinische Fakultät Carl Gustav Carus
Institut für Geschichte der Medizin
marina.lienert@tu-dresden.de

Die Behandlung leichter psychischer Erkrankungen und funktioneller Störungen erfolgte im deutschen Sprachraum traditionell in den Sanatorien und Wasserheilanstalten. Auch nachdem seit den 1880er Jahren private Nervenheilanstalten einen Teil dieser Klientel betreuten, suchten im so genannten „nervösen Zeitalter“ um die Jahrhundertwende bis zum Ersten Weltkrieg weiterhin viele dieser Kranken in Naturheilsanatorien und schulmedizinisch geleiteten Einrichtungen dieser Art Heilung. Da die Naturärzte von der Einheit von Leib und Seele ausgingen und in jeder psychischen Störung eine Erkrankung des Nervengewebes sahen, beinhalteten ihre Therapien immer sowohl physikalische Verordnungen (Bewegung in Licht und Luft, Massage, Bäder, Regelung der Ernährung, elektromedizinische Maßnahmen etc.) als auch psychotherapeutische Beeinflussung. Sie nutzten dazu die damals modernen Verfahren wie Suggestion und Hypnose, Beschäftigungstherapien oder Verhaltenstherapien. Am Beispiel von Lahmanns Sanatorium Weißer Hirsch bei Dresden wird die Praxis in einer Naturheilanstalt vor dem Ersten Weltkrieg demonstriert.

Military Sanatoria in Poland (1918-1939)

Martyna JURZYK

Siedlce University of Natural Sciences and Humanities

mbjurzyk@wp.pl

Interwar Poland hadn't got permanent military sanatoria. They operated only from May to October. Staff was sent from various hospitals, experienced internists were appointed as commanders and sometimes supported by 1-2 physicians. During the war in years 1919-1921 such sanatoria operated in Krynica, Krzeszowice, Nałęczów, Szkló, Truskawiec and throughout interwar years in Busko and Ciechocinek. More facilities were created in subsequent years. Modern buildings were only builded in Busko, army bought villas in Ciechocinek, in the Inowrocław were used the post-hospital premises and in other places simply were rented the entire buildings. Soldiers and officers could also be treated in civil sanatoria. In such situations army gave them back part of the cost of their stay.

The only permanent working all year long military sanatoria were intended for patients with pulmonary tuberculosis. Tuberculosis was a huge social problem in the interwar period. Its prevalence in the society meant that was also a threat to the health safety of the soldiers. One of the basic methods of dealing with tuberculosis in the Polish army was by preventing sick people from entering the military. Unfortunately, the conscription medical examination not always exempted ill recruits from military service. Tuberculosis was also quite common among officers so the army had to treat both professional soldiers and from the conscription. Treatment was carried out in special sanatoria. The largest was located in Zakopane and in the mid 30's was built a modern facility in Otwock near Warsaw. Soldiers with tuberculosis were treated in Hołosk, Małkinia, Nowy Sącz, Rabka and Rajcza. Army antituberculosis sanatoria had permanent personnel consisting of good physicians and were equipped to the highest standards.

There were constant changes in the military hospitals and sanatoria in the interwar Poland. There wasn't actually the single year that army didn't change the number of facilities, the range of services or rules which regulated granting places in sanatoria.

Temporomandibular Disorders and Bruxism in the Light of Historical and Contemporary Medical Knowledge

Mieszko WIĘCKIEWICZ¹, Dobrochna Zeńczak-WIĘCKIEWICZ²

¹Division of Dental Materials, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław, Poland

**²Department of Oral Surgery, Faculty of Dentistry, Medical University of Wrocław, Poland
m.wieckiewicz@onet.pl**

Temporomandibular disorders are abnormal states leading to the pathology of masticatory organ muscles and temporomandibular joints dysfunctions. The most common causes of these diseases are the loss of occlusal vertical dimension, loss of posterior teeth support, malocclusions, stress and mechanical trauma. Less commonly, various inflammations and tumours. The symptoms can include joints clicking, pain about the temporomandibular joint region, deviation of lower jaw movements, hypermobility of mandible, headache about the vertex and occiput, tinnitus, pain about the ear, impaired hearing and pain about the masticatory organ muscles. Costen was the first, who described these symptoms in 1934.

In group of patients with a high psychological stress may develop an occlusal parafunction, called bruxism. This disease is unconscious clenching and grinding of teeth. The symptoms of bruxism are pathological tooth wear, hypertrophy and hypertension of masticatory organ muscles, headaches, failure of tongue and oral mucosa. If left untreated, leads to temporomandibular joint dysfunction syndrome. These disorders are spread among highly developed societies. In the past, suffered mainly women. Currently, new data show that men and children are more likely to get sick. The aim of performance is to present historical and contemporary knowledge about these diseases.

Osmanlı Tıbbında Hamam Tedavisi

Balneotherapy as Described in Ottoman Medical Manuscripts

Prof. Dr. Nil SARI

İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Ana bilim Dalı
Istanbul University, Cerrahpaşa Medical School, Medical History and Ethics Department
hnilsari@gmail.com

Çağdaş tıp bilgi ve teknolojisindeki gelişmelere bağlı olarak kaplıca tedavisi günümüz tıbbı içinde tamamlayıcı bir tedavi yöntemi olmuştur. Doğal yoldan tedavilerin uygulandığı Osmanlı tıbbında ise hamam konusu tıp müfredatının içinde yer alır. Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınan tıp yazmaları incelendiğinde, hamam konusunun hastalıklarla ilişkilendirildiği görülür.

Osmanlı dönemi tıp yazmalarında hamam başlığı altında; hamamın mimari bölümleri doğrultusunda hamamda gözetilmesi gereken sağlık kuralları, hamama girmenin ve hamamdan çıkmanın kuralları, hamamdayken nelerin yapıp, nelerin yapılmayacağı, hamamın hangi rahatsızlıklara iyi geldiği ve hangilerine zarar verdiği gibi hususlar ele alınır.

Bildiride, Türk hamamının mimari bölümleriyle ilgili olarak gözetilmesi gereken sağlık kuralları; hamamda yıkanma ile ilgili sağlık kuralları; yıkanmayla ilgili yeme-içme kuralları; hamamın yararları ve zararları gibi konular Osmanlı dönemi Türkçe tıp yazmaları çerçevesinde incelenecektir.

Summary

Developments in 20th century medicine led the way to radical changes in various current methods of treatment, resulting with the disfavor of some old methods. For example, balneotherapy was highly valued in late Ottoman medicine, being a current method of treatment in common medical practice of the period. However, balneotherapy today is regarded as a complementary method of treatment.

When Turkish Ottoman medical manuscripts are studied, we note that treatment of disease by baths itself is included in medical books as a separate subject. Under the title “*hamam*”, the Turkish bath, health rules related with the architectural division of the Turkish bath; health rules about the proper way of entering and leaving the Turkish bath; activities recommended or restricted in baths; the effect of bathing on various diseases are discussed.

In this paper; health rules to be observed in relation with the architectural division of the Turkish bath; the manner of taking bath; the conception about eating and drinking in baths; opinions on the beneficial and harmful effects of bathing etc. discussed in Ottoman Turkish manuscripts will be presented.

Pierwsza Letnia Kolonia Dla Dzieci W Rymanowie Zdroju

The first Summer Camp For Children in Rymanów Zdrój

Nina KAPUŚCIŃSKA
nina.kapuscinska@interia.pl

Tematem proponowanego wystąpienia zamierzam uczynić działalność pierwszej na ziemiach polskich zaboru austriackiego kolonii letniej dla dzieci (o zasięgu krajowym) – utworzonej w Rymanowie Zdroju w 1886 r. z inicjatywy lekarzy i społeczników, przy wiodącym udziale właścicielki dóbr rymanowskich hrabiny Anny z Działyńskich Potockiej. Rzeczony zakład kąpielowy na własny koszt gościł co roku na dwutygodniowych turnusach ubogie dzieci, przeważnie sieroty. Zaprezentuję rys historyczny placówki począwszy od podjęcia pierwszej kolonii w 1886 r., po następne lata gdy oddano do użytku kolejne pawilony kolonijne, umożliwiając zwiększenie liczby przyjmowanych kuracjuszy, aż do 1914 r. gdy wybuch I wojny światowej na pewien czas przerwał prężne funkcjonowanie kolonii. Bazować będę na sprawozdaniu „z życia leczniczej kolonii w Rymanowie” sporządzonym przez pierwszego dyrektora kolonii pedagoga i przyrodnika profesora Józefa Żulińskiego, na podstawie którego zreferuję między innymi standard zapewnionych uczestnikom kolonii warunków mieszkaniowo-żywnieniowych, charakter opieki lekarskiej, obowiązujący dzieci porządek dzienny czy organizację zabaw. Przy prezentacji zagadnienia wykorzystam również źródła proveniencji pamiątkarskiej, artykuły prasowe oraz przewodniki reklamujące uzdrowisko w Rymanowie.

Summary

I would like to propose a presentation on the first summer camp for children in Polish land of the Austrian annexation, that had a countrywide extent. It was founded in 1886 in Rymanów Zdrój due to the effort of doctors, community workers and a significant contribution of the landlady of Rymanów domain – countess Anna z Działyńskich Potocka. This bathing resort was annually accommodating poverty-stricken children, mainly orphans, for two-week periods at its own expense. I will present the history of this health resort from the first camp in 1886, through the following years when new pavilions came into use, which enabled increasing the number of guests, to 1914 and the outbreak of World War I which temporarily halted the resilient activity of the sanatorium. My presentation will be based on the report on ‘the life of the curative camp in Rymanów’ which was compiled by the first supervisor of the camp, pedagogue and naturalist professor Józef Żuliński. The aforementioned report will allow me to describe, among other things, the quality of the accommodation and the food offered to the guests, as well as the extent of the medical attendance provided for them, the daily schedule for children and the arranged pastimes. For this presentation I will also use diaries, articles and guidebooks in which the resort was promoted.

Bursa Kaplıcası ve Çekirge’de Bir Kasaba Oluşturan Gücü

Bursa Thermal Spring and its Potential for Constituting a Town in Çekirge

Prof. Dr. Yusuf OĞUZOĞLU*

Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü. e-mail: yoguzoglu@gmail.com

Kaplıcalar tarihî süreç boyunca hem içerdikleri bol sıcak su sayesinde hem de şifalı özellikleriyle insan sağlığına katkı yapmışlardır. Kendine özgü bir yapılaşma içeren kaplıca hamamları hem kendi yörelerinde yaşayan insanlar için hem de başka diyarlardan şifa bulmak üzere gelenler için aynı zamanda bir sosyal hareketlilik yarattılar. Çevrelerinde sosyal ve iktisadî amaçlı başka yapılar da oluşarak kaplıcayı paylaştan bir bütüncülük ortaya çıktı.

Bursa kaplıcası bu bağlamda tüm tarihî süreçlerde gösterdiği devamlılıkla özel bir öneme sahiptir. Elbette bu devamlılıkta içerdiği şifalı suların niteliği ve uzak diyarlar tarafından bilinecek kadar önem taşıması rol oynamıştır. Biz sunacağımız bildiride özgün kaynaklara dayanarak kaplıca, insan ve çevre ilişkisini bütüncül olarak ele almaya çalışacağız.

M.Ö. 2. yy. başlarında Bithynia Kralı Prusias Hisar bölgesindeki eski kenti kurmadan önce kaplıca yöresi insanlara hizmet vermektedir. Ünlü Romalı Pilinius’un (M.S. 2.yy.) mektupları bu yöreye yapılan hizmetleri açığa vurur. Pythia (Çekirge) yöresi giderek gelişmiş ve her taraftan gelen hastalar kaplıcalarda iyileştiklerinden tedavi edici şehir anlamına gelen “Sotoropolis” ismiyle anılmaya başlanmıştır. Bursa Kaplıcası (Bugünkü Eski Kaplıca) cilt ve eklem hastalıkları ile sindirim ve idrar yolu rahatsızlıklarına şifa verdiği ünlenmişti. Erken Bizans Dönemi’nde Justinianus çağında yeniden düzenlenen kaplıca özellikle İmparatoriçe Theodora’nın gelmesiyle ün kazanmıştır. Geç Bizans Dönemi’nde pek söz edilmeyen bu kaplıcanın yine de aktif olduğu, 1333 yılında Balıkesir üzerinden Bursa’ya gelen İbn Batuta’nın ifadesiyle doğrulanmaktadır.

Osmanlı sürecinde Bursa kaplıcaları zengin vakıf gelirleriyle mamur edilmiş. Birbiri ardınca yeni tesisler ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Çekirge’deki bu antik kaplıca “Eski Kaplıca” olarak anılmaya başlanmıştır. Ancak yine de Osmanlı Evkaf ve Tahrir Defterleri’nde “Nefs-i Kaplıca” (Kaplıca Yerleşkesi Merkezi) ve Mahalle-i Kaplıca kayıtlarına rastlıyoruz. Sultan I. Murad’ın (1362-1389) Uludağ yamaçlarındaki köylerin vakıf gelirleriyle güçlendirdiği külliyesinin eski kaplıca yanında inşa edilmiş olması dikkati çekiyor. Vakıfla ilgili kayıtlarda imarete ve kaplıcaya yanyana yer verilmesi buranın bir sosyal çekim merkezi olduğuna işaret ediyor. Özellikle vakıf köylerinden gelenlerin ve vakıf görevlilerinin yerleştiği yeni bir alan olarak Çekirge semti bu şekilde ortaya çıkmıştır. Sultan Murad Evkafı’nın yıllık gelirinin 1.500.000 akçeye ulaşması, imaretinin yıllık erzak alımının 400.000 akçe civarında olması kaplıca çevresinde nitelikli bir yapılaşma ve sosyal tesisler olduğunun gösteriyor.

Eski kaplıca Osmanlı Modernleşmesi denilen 19. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan süreçte yine önemini korudu. Mudanya İskelesi’ne vapurların yanaştığı Bursa-Mudanya Treni’nin işlemeye başladığı dönemde kaplıcaya gelenlerin sayısı daha da artmış ve özellikle ipek fabrikalarını kuran Avrupalıların kaldığı oteller bölgesi olarak Eski Kaplıca civarı seçilmiştir. O arada Bursa kent merkezi ile Kaplıca arasında bir şose inşa edildiğini görüyoruz. Artık bu dönemde Bursa Kaplıcası’nın kimyasal özelliklerini ve tedavi edici niteliğini açıklayan veriler de ortaya çıkmaya başlamıştır.

Sunacağımız bildiride antik dönem kayıtlarından, seyahatnamelerden, Osmanlı Evkaf ve Tahrir Defterleri’nden, Kadı Sicilleri’nden yararlanılarak Bursa Kaplıcası’nın (Eski Kaplıca) tarihsel süreç içindeki önemini ve yaşamla ilişkisini ortaya koymaya çalışacağız.

Summary

Bursa Thermal Spring (Bursa Kaplıcası) displays a permanency in the all historical periods. Naturally, in this permanency, the quality of its curative water and being known by faraway lands play a significant role. In my essay, relying on original sources, I aim to take into account the relation among the thermal spring, people and their environment.

At the beginning of 2th century (BC), this thermal spring was servicing to the people before Prusias, the king of Bithynia, established the old city in the castle region (Hisar). The letters of Pilinius, the famous Roman, clarifies the services given to this region (2th century AD). In this period, the region of Pythia (Çekirge) gradually improved and it started to be known as Sotoropolis meaning therapeutic city. In the Late Byzantium Period, even though it wasn't known so much, the Bursa Thermal Spring was active. Battuta who came to Bursa in the 1333 confirms this information.

In the period of Ottomans, the whole thermal springs of Bursa restructured by the revenues of waqfs and some new foundations were built. In this context, the Bursa Thermal Spring (the ancient thermal spring in Çekirge) started to be called as "Eski Kaplıca" (Old Thermal Spring). It is noteworthy that using the revenues of waqfs from the villages of Uludağ hillside, Sultan Murad I strengthened his *kulliye* which was built near the Old Thermal. In the registers of waqfs, we see the data of *imaret* and the Old Thermal Spring side by side. It indicates that this region became a centre of social attraction in this period.

In the second half of the 19th century (in the Ottoman Modernization Period), The Old Thermal Spring maintained its importance. Especially, the region for Hotels in which the European fabricators stayed was chosen as nearby the Old Thermal Spring. Besides, it is possible to learn the chemical characteristics of water of the Bursa Thermal Spring and its therapeutic quantity from the data recorded in this century

In this essay, using the travel books, the Ottoman *Evkaf* and *Tahrir* registers and court records, I aim to clarify the importance of Bursa Thermal Spring and its relation with life.

Besim Ömer Akalın'ın Çalışmasına Göre Deri Sağlığı ve Kaplıcalar

Skin Health and Hot Springs According to Besim Ömer Akalın's Paper

Prof. Dr. Öztan USMANBAŞ

**İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi, İstanbul
oztanusmanbas@yahoo.vom**

Bu çalışmada, XIX. ve XX.yüzyılın Türk Tıbbında Fenn-i Velade alanında büyük bir isim olan Prof. Dr. Besim Ömer (Akalın)'ın, bilimsel olduğu kadar halkın da anlayabileceği yapıtı 4 ciltlik NEVSAL – İ AFIYET'inde yer alan , (3.Cild) “Deri Temizliği” adlı makalesi-bölümü incelenerek; günümüzde deri hastalıklarının bir tedavi alternatifi olan kaplıcaların bu alandaki yararları ele alınarak, İstanbul Tuzla İçme ve Kaplıcası'nın 21 günlük kür tedavisine değinilecektir.

Summary

Prof. Dr. Besim Ömer Akalın is a famous phsician in the fields of obstetrics and gyneacology in the Turkish Medicine of the XIX th and the XX th centuries.In this paper ,his article with the name of Skin Cleanliness (Deri Temizliği in Turkish) in Nevsâli Afiyet of 4 volumes which was a scientific and and actual books has been stressed and hot springs which are an alternative therapy in skin diseaeses , today, have been studied from the point of their uses.Moreover,some samples will be given from Tuzla Mineral Water and Hot Spring from the point of its uses in skin diseases and moreover ,the cures of 21 days will be pointed out in this hot spring.

Hekim Davud el-Antaki'nin Hamam ve Yıkama Kitabı

Davud el-Antaki Book on Bath and Bathing

Dr. Sadık NAZİK

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik AD Doktora Öğrencisi

Yrd. Doç. Dr. Funda KADIOĞLU

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Selim KADIOĞLU

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD Öğretim Üyesi

e-mail: fgkadioglu@yahoo.com

Hekim Davud el-Antaki XVI. yüzyılda yaşamış bir Osmanlı âlimidir. Hekim kimliği ön planda olmakla birlikte veterinerlik, eczacılık, mantık, felsefe, astronomi, mühendislik, cebir, kelim ve edebiyat gibi farklı alanlarda çalışmalar yapmıştır. Çağdaşları tarafından doğuştan kör olduğu için “Darir”, çok bilgili olduğu için de, gönül gözüyle gören anlamında, “Basir” adlarıyla anılmıştır.

Hekim Davud el-Antaki'nin, bu bildirinin konusu olan, et-Tuhfetü'l-Bekriyye fî Ahkâmî'l-İstihmâmî'l-Külliyye ve'l-Cüz'îyye başlıklı kitabının konusu hamam kültürü ve hamamın insan sağlığıyla ilişkisidir. Eserin günümüze ulaşmış bilinen beş el yazma nüshasından biri Türkiye’de (Süleymaniye/Şehit Ali Paşa Ktp., No: 2093/2, 21a-41b).

Kitap giriş ve sonuç kısımları ile birlikte dokuz bölümden oluşmaktadır. Hamam hakkında genel bilgiler ve ideal bir hamamın ne tür özelliklere sahip olması gerektiği; hamamı oluşturan birimler; hamamın yararları ve zararları; hamama giriş, yıkama ve çıkış esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar; sağlık durumları veya hastalıklara göre hamama girecek kişinin dikkat etmesi gereken noktalar; hamamdan ayrılış anından itibaren oluşabilecek zararlara karşı önlemler; soğuk suyla yıkamanın faydaları; hamam sonrasında kullanılan ilaçlar, kitapta ele alınan başlıca konulardır.

Bu çalışmanın ana amacı, Hekim Davud el-Antaki'nin hamam ve yıkama ile ilgili kitabında yer alan bilgileri gündeme getirmek ve tıp tarihi ile ilgilenenlerin dikkatine sunmaktır.

Summary

Davud el-Antaki is an Ottoman scientist who lived in 16th century and considered among famous and accountable scholars of his era. Beside his main identity as a physician, he worked in different areas such as veterinary, pharmacy, logic, philosophy, astronomy, engineering, algebra, theology and literature. As he was blind from birth, he was called “Darir” and because of his knowledge, he was called “Basir” which means the person who can see through the eyes of heart.

The subject of Davud el-Antaki's book called et-Tuhfetü'l-Bekriyye fî Ahkâmî'l-İstihmâmî'l-Külliyye ve'l-Cüz'îyye, which is also the subject of this paper, is the relationship of human health with bath and bathing culture. One of five handwritten copy of this book, which has reached to present day, is in Turkey (Süleymaniye/Şehit Ali Paşa Library, No: 2093/2, 21a-41b).

The book has nine parts including the introduction and conclusion. The main subjects of the book are general information about the bath and the necessary features an ideal bath should have;

the units of bath; the benefits and harmful effects of taking a bath; main considerations to deal with before, during and after taking a bath; the main points that the person who will enter to the bath should take attention to according to the health condition or illnesses; the precautions against the possible damages during the exit from bath; the importance of taking a bath in cold water; the medicine that can be used after the bath.

The primary purposes of this paper are to describe Davud el-Antaki's book on bath and bathing, and to emphasise its importance in the history of Islamic medicine.

Bursa Kaplıcalarının İslahına Yönelik Bir Girişim: Bursa Kaplıcaları Türk Anonim Şirketinin Kurulması

An Attempt to the Thermal Reformation of Bursa: The Establishment of the Bursa Thermal Baths Turkish Corporation

Dr. Seher BOYKOY

Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

tarih78@gmail.com

Bursa, tarihsel süreçte hamamları ve özellikle kaplıcaları ile zengin kentlerden biri olmuştur. Sağlıklı ve şifalı suların bulunduğu Bursa kaplıcalarının önemi, Cumhuriyet yönetimlerinde de takdir edilmiştir. Bursa kaplıcalarının işlevselliğini arttırmak için alınan tedbirler, kaplıcaların, sağlık ve turizm açısından önemli bir potansiyel olarak görüldüğünün kanıtıdır.

Bildirinin amacı, Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasını izleyen yıllarda, Bursa Kaplıcaları Türk Anonim Şirketinin kurulması yolundaki girişimleri, hükümetçe alınan tedbirleri ve şirketin faaliyetlerini ortaya koymaktır. Bu suretle, Mustafa Kemal Atatürk öncülüğünde Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş ve devrim sürecine tanıklık eden süreç içerisinde, Cumhuriyet yönetiminin Bursa kaplıcalarına yönelik tutum ve politikaları aydınlatılmış olacaktır.

Çalışma kapsamında, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivlerinde yer alan konu ile ilgili arşiv belgeleri, Meclis tutanakları, resmi kayıtlar, Bursa Yıllıkları (1934-1967-1973), süreli yayınlardan yararlanılacaktır.

Summary

Bursa has been one of the richest cities with baths and especially thermal baths in the historical process. The importance of the Bursa thermal baths having a healthy and healing water has been appreciated by the managements of the Turkish Republic. The measures taken to improve the functionality of the Bursa thermal baths, are evidence of thermal baths are seen as a significant potential in terms of health and tourism.

The purpose of this paper is to present the attempts to towards the establishment of the Bursa Thermal Baths Turkish Corporation, the measures taken by the government and the company's activities in the years following the establishment of the Turkish Republic. Thus, in the period that witnessed the process of the establishment of the Turkish Republic and the Turkish Revolution under the leadership of Mustafa Kemal Atatürk, the republican administration's attitudes and policies towards the Bursa thermal baths will be illuminated.

In this study, archival documents related to this subject from Turkish Republic Prime Ministry State Archives, the Turkish Grand National Assembly proceedings, the official records, the Bursa almanacs (1934-1967-1973) and the periodical publications will be used.

Kayseri Huant Hatun ve Bursa Yeni Kaplıca Hamamlarındaki Çini Kullanımı Üzerine Düşünceler

Thoughts on the use of Tiles at Kayseri Huant Hatun and Bursa Yeni Kaplıca Baths

Yrd. Doç. Dr. Sema KÜSKÜ (GÜNDÜZ)

**Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Başkanı
gunduzsema@gmail.com**

Anadolu Selçuklu ve Osmanlı olmak üzere iki farklı döneme yerleştirilen bu iki yapı arasında çini tercihleri açısından bir şekilde bağ kurulabilir. Her iki dönem mimarisinde de yaygın kullanımıyla karşımıza çıkan çini, sözü edilen dönemlerde tekniğin yanı sıra yapılarındaki kullanımında da bazı farklılıklar ortaya koyar. Araştırmacılar tarafından üzerinde çokça yorum yapılan bu süreç içerisinde konumuz açısından bizi ilgilendiren, 317 yıl arayla yaptırılan bu iki hamamın banileri arasında kurulan ilişki ve bu ilişkinin çini kullanımını nasıl etkilediğidir. Biri sultan eşi/annesi, diğeri sultan damadı ve vezir olan iki bani arasında, Sultan I. Alaeddin Keykubad ve Kanuni Sultan Süleyman gibi devletlerinin en parlak dönemlerini yaşatan sultanlarla ilişkileri ve sahip oldukları güçleri nedeniyle benzerlikler kurulabilir. Peki hamamlar arasında benzerlikler kurulabilir mi? Çalışmamızda, bu yapılar için seçilen kentler ve yapıların şehir içerisindeki konumları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? Sözü edilen banilerin inşa ettirdikleri diğer yapıları ve hamamlarındaki çini kullanımı nasıldır? Kendileri ile çağdaş hamamlarla karşılaştırıldıklarında çini tercihinde nasıl bir benzerlik ve farklılık ortaya çıkar? Gibi sorulara cevaplar aranarak, banilerinin dönem içerisindeki yerleri ve bunun yapılarına yansımaları çözümlenmeye çalışılacaktır.

Summary

Between these two buildings which were belonging to two different periods; one Anatolian Seljuks, and the other one is Ottoman; it is possible to create a relationship in terms of the tile use. The use of tiles in both of the periods' architecture is widespread, and there are some differences in the use of tiles at these structures, as well as the technique. Within this process, which is widely commented on by researches, our main concern is to see how this relationship is established between the banis (patrons) of two baths which were built 317 years apart, and how this affects the use of the tiles. There is a similarity between two banis as their relations with very strong figures of their periods: Sultan Alaeddin Keykubad 1st and Suleiman the Magnificent; because one of them is the mother/wife of sultans; other is the son in law and vizier of sultan. What about the similarities between the baths? What are the similarities and differences between the selected cities of these buildings, and their locations in the city? What can we say about the use of tiles of these banis' other buildings and baths? When compared with other baths of their periods, on the use of the tiles, what kind of differences and similarities arise? In this study, we try to answer these questions in order to analyze the place of those banis at their periods and try to see how they reflected their importance on these structures.

Die Georgianische Badekultur im Spiegel der Romane Jane Austens

Jane Austen'in Romanlarına Yansımalarıyla Gürcü Hamam Kültürü

Uta KÄSTNER, B. A. (Pol. Sc.), NGO Management (DSA)

Dienstanschrift: amedes Medizinische Dienstleistungen GmbH,
MVZ für Laboratoriumsdiagnostik und Medizinische Mikrobiologie Leipzig

Englands Badekultur geht bis in die Zeit der römischen Besatzung zurück. So wird der Kurort Bath bereits 43 n. Chr. unter dem lateinischen Namen *Aquae sulis* erwähnt. Die Medizin der Aufklärung mit ihren Ideen von Gesundheit und Hygiene, welche Bewegung in der freien Natur und das Baden empfahlen, ebenso wie der aufkommende Tourismus – das (Ver-)Reisen zum Vergnügen – führten zu einer Gründungswelle von Kurorten. Für jede Gesellschaftsschicht und jedes Alter gab es die passende Destination. Jane Austen (1775 - 1817) lebte zwischen 1801 und 1806 in Bath, welches sich im 18. Jahrhundert zum größten Badeort Europas entwickelt hatte. Etwa 8000 Kurgäste besuchten den Ort während der Herbst- und Wintermonate. Sie kamen nicht nur, um das heilende Wasser zu trinken, sondern vor allem der Unterhaltungsangebote wegen, so dass Defoe Bath als „the resort of the sound rather than the sick“ bezeichnete. Bath galt trotz des umfangreichen Kulturangebotes als langweilig und bieder, trotzdem imitierte man die Stadt im ganzen Land: Malvern Wells, Cheltenham, Buxton, Harrogate und Scarborough waren Ziele für die weniger gut gestellten und die älteren Gäste. Zwei Romane Austens – *Persuasion* und *Northanger Abbey* (posthum erschienen, 1817) – spielen größtenteils in Bath und beschreiben detailliert das sozio-kulturelle Leben einer Kurstadt. Während in *Pride and Prejudice* (1813) die zwei Kurorte Ramsgate und Brighton – obwohl dort die für die Handlung wichtigsten Ereignisse stattfinden – nur erwähnt werden, stellt Jane Austen in ihren beiden letzten Romanen Kurgäste, Krankheiten, Therapien und Anwendungen ebenso dar wie das soziale Umfeld und das vielfältige gesellschaftliche Leben. In der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts wurde auch der Kuraufenthalt am Meer zunehmend populärer. Wurde Mitte des Jahrhunderts Meerwasser noch als oral einzunehmendes Therapeutikum verschrieben, so empfahl man das Baden im Meer später als Kuranwendung, bis es sich letztendlich Mitte des 19. Jahrhunderts als Vergnügen an sich etablierte. George III. besuchte das Seebad Weymouth, der Prinzregent bevorzugte das als frivol verschriene Brighton, während es die Londoner Mittelschicht nach Margate zog. So stellt Jane Austen in ihrem unvollendeten Roman *Sandition* (1816), der in einem fiktiven Seebad spielt, in der ihr eigenen sarkastisch-humorigen Art fest, dass „Sea air and Sea Bathing together were nearly infallible, one or the other of them being a match for every Disorder ...“.

Slav Mitolojisinde Suyun İzleri

Traces of Water in Slavic Mythology

Doç. Dr. Gönül UZELLİ

İstanbul Üniversitesi

Slav Silleri ve Edebiyatları Bölümü

gonuluzelli@hotmail.com

Su, Slav Mitolojisinde önemli bir semboldür. İnsanlık tarihinin başlangıcında su, tüm canlılar için yaşamı sembolize eder. Slav kültüründe, suyun olumsuz ve olumsuz anlamları bulunmaktadır. Berrak sıvı veya yağmur suyu yaşamı ifade ederken, bulanık su tehlikeyi sembolize eder. Buna ek olarak, kirli ve çamurlu su, hastalık, ölüm ve üzüntüyü sembolize etmektedir.

Sırlar ve suyun gücü insanlık tarihinin her döneminde hep saygı gören unsurlar olmuştur. Dolayısıyla Slav kültüründe, tehlikeli ya da gizemli güç ile suyla ilgili birçok mitolojik karakterlere inanıldığını gösteren efsaneler vardır.

Dana, Slav kültürünün su Tanrısıdır, su gibi temiz, güzel ve akıllı olduğuna inanılır. Ondan güneşin genç kızı ve karısı diye söz edilir. Dana ismi su anlamına gelen “Da” (Voda) ile anne anlamına gelen “Na” (Nenya) hecelerinin birleşmesiyle oluşmuştur ve suyun annesi anlamına gelmektedir. “Vodyanoy” suyun hakimidir ve eşinin adı “Vodyanina”dır. İnanışa göre ormana yakın bir nehir kenarında yaşayan Vodyanina, vaftiz sırasında boğulmuştur. “Bolotnitsa” bataklıkta yaşayan ve boğulan bir genç kızdır. “Moryana” deniz kralının kızıdır. Balığı andıran bir kuyruğu vardır. Zamanının çoğunu denizde yüzerek, yunuslarla oynayarak geçirir. Kalabalık olmadığı zamanlarda ise deniz kıyısında oturur. “Rusalka” denizkızı anlamına gelir. Bir göl kenarında yaşayan uzun boylu, güzel bir genç kızdır. Onun balık gibi bir kuyruğu yoktur. İnanışa göre, Rusalka üvey annesi ya da umutsuz aşkı tarafından boğulmuştur.

Summary

Water is an important theme in Slavic Mythology. In the beginning of human history, water symbolizes life for all living creatures. In Slavic culture, water has both positive and negative meanings. Clear, fluid or rain water reminds life and it is an important symbol but mackled water remind danger. In addition to this, dirty and muddy water symbolizes illness, death and sadness.

Secrets and power of water are respected in all periods of human history. So in Slavic culture, there are legends which show dangerous and mysterious power and many mythological characters about water were believed.

Dana, water Goddess in Slavic culture, is intelligent, beautiful, fresh like water. She is a young girl and wife of the sun. Word of Dana is formed by “Da” (Voda- means water) and “Na” (Nenya- means mother) and Dana means mother of water. “Vodyanina” is wife of Vodyanoy which dominates water. She got drowned during baptism. According to belief, she lives along river near a mill or in a forest. “Bolotnitsa” is a drowned young girl. She lives in a quag. “Moryana” is a girl of the sea king. She has a tail like a fish. Most of the time, she swims in the sea, plays with dolphins. When the seashore is not crowded, she sits there. “Rusalka” means mermaid. Rusalka is tall, beautiful young girl who lives in a lake. Rusalka doesn’t have a tail like a fish. It’s believed that rusalka is drowned by step mother or a hopeless love.

Unverhoffte Anregung, Unerwartete Begegnung - Kurorte als Stätten der Kreativität im 19. Jahrhundert

Umulmayan Etki, Beklenmeyen Karşılaşma: 19. yy.'da Yaratıcılığın Mekanları Olarak Kür Yerleri

Dr. Petra WERNER

Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften

Kurorte werden in vielen Briefen von Wissenschaftlern aus dem 19. Jahrhundert erwähnt – als Orte des Rückzuges und der Erholung, aber auch der wissenschaftlichen Forschung (beispielsweise der chemischen Untersuchung von Quellen), der Ideenfindung bei kreativer Arbeit, der Anregung durch unverhoffte Begegnung und der politischen Verhandlung. Im Vortrag sollen einige Beispiele von Wissenschaftlern aus dem 19. Jahrhundert genannt werden – Charles Darwin, der in englischen Kurorten wesentliche Teile seines berühmten Werkes „Origin of Species“ schrieb, Justus von Liebig, der Quellen chemisch untersuchte, Alexander von Humboldt, der als Kammerherr zwei preußische Könige begleitete und in einem Kurort, beobachtet von fremden Mächten, für Preußen die Verhandlungen zum Ankauf mindestens einer Kunstsammlung führte.

Yalova Termal Kaplıcaları ve Mustafa Kemal Atatürk

Yalova Termal Hot Spring and Mustafa Kemal Atatürk

Prof. Dr. Saime YÜCEER

Uludağ Üniversitesi Fen –Edebiyat Fakültesi Tarih Bölüm Başkanı

yuceers@hotmail.com

syuceer@uludag.edu.tr

Yalova Termal Kaplıcaları, Yalova'nın Termal ilçesinde harika bir doğal güzelliğe sahip bir alanda bulunmaktadır. Bu kaplıcaların ilk hamamları Bizans döneminde yapılmıştır. Osmanlı İmparatorluğunda Bursa'nın gölgesinde kalmış, Sultan Abdülmecit Dönemine kadar sönük bir şekilde varlığını sürdürmüştür. Sultan Abdülmecit, annesinin bu kaplıcalarda iyileşmesi nedeniyle buraya yeni banyolar ve köşkler yaptırmıştır. Termalin şu anda kullanılan yolları da bu dönemde açılmıştır. İkinci gelişme süreci Sultan II. Abdülhamit Döneminde yaşanmıştır. Bu dönemde suyun ilk tahlilleri yaptırılmıştır. Buraya yeni hamamlar, köşkler ve gazinolar inşa edilmiştir. Aynı zamanda tarihi eserler restore edilerek işletilmesi için yabancı sermayeye devredilmiştir. 1911'den 1922'ye kadar devam eden kesintisiz savaş sürecinde işletenler Yalova'dan ayrıldığı için bu kaplıcalar, tekrar atıl hale gelmiştir.

Yalova Termal Kaplıcaları'nın bu durumu, Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Ağustos 1929'da gerçekleştirdiği Yalova ziyaretiyle, son bulma yoluna girmiştir. Burayı çok beğenen Ulu Önder, Yalova Termal Kaplıcaları'nın dünyaca ünlü bir sağlık merkezi ve su şehri olması için çok önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalar bağlamında kaplıca ünitesi yeniden imar edilmiştir. Bu alan, birinci dereceden doğal, arkeolojik ve tarihi sit alanı haline getirilmiştir. Yalova Termal Kaplıcalarının bugün uluslar arası üne sahip olmasında, Mustafa Kemal Atatürk'ün tekrar buraya hayat vermesi en önemli sebebi oluşturmaktadır. Bu bildiri de Yalova Termal Kaplıcalarında, Atatürk Döneminde gerçekleştirilen çalışmalar konu edilecektir.

Summary

Yalova Termal Hot Spring is located in an area of great natural beauty in Termal town of Yalova. The first baths of Termal Hot Spring were made during the Byzantine period. During the Ottoman Empire period, Yalova remained in the shadow of Bursa. Until the times of Sultan Abdulmejid, it remained a faint manner. Sultan Abdulmejid, because his mother healed in the Yalova Termal hot spring, built new bathrooms and mansions there. Roads currently used have been opened in the time of Sultan Abdulmejid. During the period of Sultan Abdulhamid II, second development process had been experienced. The first tests of the water were made. Besides, new baths, mansions and casinos have been built. Historic structures restored and transferred to foreign capital for the operation. Because of the continuous wars between the years 1911 and 1922, operators of hot springs left Yalova. Consequently, hot springs become inactive again.

After Mustafa Kemal Pasha's visit of Yalova on 19 August 1929, this situation of Yalova Termal Hot Spring ended. The Great Leader who enjoyed here too much, carried out important attempts in order to make Yalova Termal Hot Spring a world-renowned medical center and a water city. In the context of this work, the hot spring unit was rebuilt. This area was transformed into first-degree natural, archaeological and historic conservation area. Yalova Termal Hot Spring today has an international reputation thanks to Mustafa Kemal Atatürk's efforts. In this paper, efforts conducted for Yalova Termal Hot Spring during the period of Mustafa Kemal Atatürk, will be discussed.

Ankara İlçelerinin Termal Turizm Açısından Değerlendirilmesi

Thermal Tourism Opportunities in the Provinces of Ankara

Prof. Dr. Sevgi ŞAR*

*Ankara Üniversitesi Eczacılık Fak., Eczacılık İşletmeciliği AD, 06100-Tandoğan-Ankara
e-mail:sevgisar98@gmail.com

Mineralize termal suların ve bunlara ait çamurların, banyo, içme, solunum yolu ile kullanılması, ayrıca fizik tedavi, rehabilitasyon, beden eğitimi, masaj, psikoterapi, diyet vb. yan tedavilerle birleştirilmesi ile oluşturulan kür uygulamalarının uzman hekim denetiminde yapıldığı sağlık tesislerine **kaplıca** denilmektedir.

Madensuyunun yüzeyine çıktığı kaynağa **kaynarca**, madensularından yararlanmak üzere kaynarcaların çevresinde kurulan tesislere de genel olarak **kaplıca** ya da **ılıca** denmektedir. Kaplıca sularından banyo ve içme kürleriyle yararlanılmaktadır. İçme kürü olarak yararlanılan kaplıcalara **içmece** de denilmektedir. Sıcak, madensel yeraltı sularının tedavi edici etkilerden banyo veya kısmi banyo şeklinde yararlanılmasına **Kaplıca Tedavisi** veya **Balnetterapi** adı verilmektedir.

Bu şifalı sularda, erimiş halde demir, kükürt, kireç, magnezyum, potasyum, sodyum gibi madeni tuzlar bulunmaktadır. Bu sebeple şifalı sular bazı hastalıklara da iyi gelmektedir. Termal Banyo kürleri romatizmal ve nörolojik hastalıkların, içme kürleri ise sindirim sistemi, böbrekler ve idrar yolları hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır.

Türkiye, jeotermal enerji kaynakları bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Ülkemizde, sıcaklıkları 20°C'nin üzerinde debileri ise 2–500 lt/sn arasında değişebilen 1500'den fazla kaynak bulunmaktadır.

İnsan sağlığı açısından yararlı olduğu, bazı hastalıkları iyileştirici özelliği bulunduğu bilinen kaplıcalar, **turizm** açısından da oldukça büyük bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmada; özellikle maden suları bakımından oldukça zengin bir çeşitlilik göstermesi ve çok sayıda termal kaynak ve içmeceye sahip olması nedeniyle Ankara ilçeleri çalışma alanı olarak seçilmiştir. Yörenin termal turizm açısından potansiyelini ortaya koymak amacıyla yapılan çalışma kapsamında; Dünyada ve Türkiye'de termal turizmin mevcut durumu saptanmış, ayrıca, ilgili kamu-kurum ve kuruluş yetkilileri ve tesis işletmecileriyle yapılan sözlü görüşmeler ve çalışma alanında yapılan görsel incelemeler değerlendirilerek, yörenin genel özellikleri ile termal turizm potansiyeli ortaya konmuştur.

Summary

Health facilities where treatment applications, based on the use of mineralised thermal waters and their clays for bathing, drinking and respiration as well as physical therapy, rehabilitation, physical training, massaging, psychotherapy, diet etc. purposes, are conducted in combination treatments under the supervision of medical specialists are called **thermal baths (kaplıca)**.

The outlet of the mineralised water on earth is called **hot springs (kaynarca)** and the facility that is founded in the surrounding area for the purpose of utilising the water source is called **thermal bath or hot spring (kaplıca or ılıca)**. The thermal water is used for treatments that are based on bathing and drinking. Those that are specifically used in drinking format are also called **mineral springs (içmece)**. The use of hot mineral underground waters for their healing aspects in the form of bathing or partial bathing is called **Thermal Bath Treatment or Balnetherapy**.

These healing waters contain mineral salts such as iron, sulphur, lime, magnesium, potassium,

sodium in melted forms. This explains their healing impact in the treatment of certain illnesses. Thermal Bath treatment is used for rheumatismal and neurological diseases; drinking treatment is, on the other hand, is used for illnesses of the digestive system, kidneys and renal disorders.

Turkey has a significant potential of geothermal energy sources. There are more than 1500 springs in our country with water temperatures of over 20°C and a flow ranging between 2–500 lt/sec.

Thermal baths which are known for their uses in human health due to their healing aspects in certain illnesses have a significant role in **tourism** as well.

This study focuses specifically on the provinces of Ankara because of the number of thermal baths and springs in the region with all its richness and diversity. Within the frame of the study, which aims at displaying the thermal tourism potential of the region, current situation of the thermal tourism in the world and in Turkey has been analysed, interviews that have been conducted with the authorities of the related public organisations and foundations and with the managers of the facilities and the visual on-site assessments have been evaluated in order to put forth the general characteristics and the thermal tourism potential of the region,

